

PRITARTA

Kauno miesto savivaldybės tarybos
2018 m. birželio 26 d.
sprendimu Nr. T-328

PATVIRTINTA

Kauno lopšelio-darželio „Liepaitė“
direktoriaus
2018 m. liepos 9 d.
įsakymu Nr. V-134

KAUNO LOPŠELIO-DARŽELIO „LIEPAITĖ“ IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1.1. Duomenys apie ugdymo įstaigą

Kauno lopšelio-darželio „Liepaitė“ teisinė forma – biudžetinė įstaiga

Kauno lopšelio-darželio „Liepaitė“ grupė ir tipas – ikimokyklinio ugdymo mokykla

Adresas, pašto indeksas: K. Genio 7, 50167 Kaunas

Telefonas, faksas: (8 37) 73 23 76, (8 37) 73 24 68

Elektroninis paštas: liepaitedarzelis@gmail.com

Interneto svetainės adresas: www.liepaite.lt

1.2. Vaikai ir jų poreikiai

Kauno lopšelių-darželių „Liepaitė“ (toliau – lopšelis-darželis) lanko ugdytiniai, kurių amžius nuo 1,5 iki 7 metų. Lopšelyje-darželyje veikia 6 grupės: viena lopšelio – 1,5–3 metų vaikams, keturios darželio – 3-6 metų vaikams, viena priešmokyklinio ugdymo – 6–7 metų vaikams. Visose grupėse integruojami vaikai turintys regėjimo sutrikimų, įvairiapusių raidos sutrikimų, kompleksinių ir kitų negalių. Vaikams, turintiems sutrikimų, teikiamos nemokamos logopedo, neformaliojo ugdymo mokytojo (kūno kultūra) paslaugos. Visiems vaikams lopšelyje-darželyje organizuojami grupiniai kūno kultūros, muzikos, dailės, teatro užsiėmimai. Organizuojant ugdymo procesą, edukacines veiklas ir renginius naudojamos kompiuterinės technologijos (išmaniosios lentos, interaktyvios grindys, rodoma vaizdo medžiaga, klausomi garso įrašai, žaidžiami ugdomieji kompiuteriniai žaidimai ir kt.).

Ikimokyklinio ugdymo programa orientuota į vaiko poreikių tenkinimą. Vaiko poreikis turėti geras socialines, edukacines vystymosi sąlygas yra vienas pagrindinių ir su vaiko amžiumi nesikeičiančių interesų. Atsižvelgiant į individualius, specialiuosius poreikius, siekiame tenkinti

pagrindinius vaiko poreikius: saugumo, aktyvumo, žaidimo, bendravimo, bendradarbiavimo, pažinimo, saviraiškos.

Poreikis jaustis saugiai. Vaikas gali jaustis saugus, pradžioje būdamas suaugusiųjų globoje, palaipsniui ir pats mokosi saugoti save.

Poreikis judėti. Vaikas nuolat juda, bėgioja, sportuoja, laipioja judėjimui, aktyviai veiklai skirtose zonose, mankštos kambaryje, lauko aikštelėse.

Poreikis žaisti. Kiekviena vaikas turi galimybę žaisti su jam patinkančiais žaislais, pasirinkti žaidimo vietą, draugus. Žaisdamas jis išreiškia savo socialinę patirtį, bendrauja.

Poreikis būti savarankiškam. Vaikas nori pats savarankiškai valgyti, rengtis, pasirinkti veiklą, priemones, žaislus.

Poreikis bendrauti. Vaikas nori būti gerbiamas, kitų pripažintas, kaip turintis savitų gabumų, vertingų savybių, išlikti savitu, skirtingu nuo kitų.

Poreikis patenkinti savo smalsumą. Tenkindamas savo smalsumą, vaikas kaupia žinias, tikslina turimus daiktų vaizdiniu, veikia aplinkoje su įvairiais daiktais, kartu plečia savo žodyną. Vaikas nori viską paliesti, pajauti todėl, kad jo saviti mokymosi metodai.

Poreikis produktyviai ir kūrybingai veiklai. Šiuolaikinėje žinių ir technologijų visuomenėje augantis vaikas domisi, nori žaisti kompiuterinius ir kt. žaidimus. Tam, kad vaikas nuolat galėtų įgyvendinti savo sumanymus, jam sudaromos palankios sąlygos tai atlikti, sukuriant lanksčią ir mobilią edukacinę aplinką.

Pedagogų ir vaikų santykiai grindžiami pasitikėjimu ir pagarba. Stengiamasi išvelgti, kas vaikui svarbu, įsiklausyti į jo žodžius, paskatinti išsakyti savo nuomonę, išgirsti ją. Vaikai ir suaugę kartu kuria bendro gyvenimo lopšelyje-darželyje ir grupėje susitarimus, taisykles, kurios padeda ugdyti atsakomybę ir tarpusavio supratimą.

1.3. Mokytojų ir kitų specialistų pasirengimas

Lopšelyje-darželyje dirba 22 pedagogai (iš jų 2 vadovai): 15 auklėtojų, 1 švietimo pagalbos mokiniui specialistė (logopedė), neformaliojo ugdymo mokytoja (kūno kultūra), 3 kiti pedagoginiai specialistės (dailės, muzikos, teatro). Lopšelio-darželio pedagogai įgiję tokias kvalifikacines kategorijas: 4 pedagogės įgijusios magistro laipsnį (2 vadovai, 2 auklėtojos), 3 pedagogės įgijusios eksperto kvalifikacinę kategoriją (švietimo pagalbos mokiniui specialistė (logopedė), auklėtoja, menų (teatro) pedagogė; 2 pedagogės įgijusios auklėtojo metodininko kvalifikacinę kategoriją (neformaliojo ugdymo mokytoja (kūno kultūros), menų (muzikos) pedagogė; 6 auklėtojos – vyresniojo auklėtojo, 3 – auklėtojo kvalifikacines kategorijas, 5 auklėtojos jaunos specialistės, neturinčios kvalifikacinės kategorijos.

Integruoto ugdymo procesas ir jo organizavimas yra nevienalytis, turintis tiek bendrų, tiek specifinių principų, ir jų įgyvendinimas reikalauja iš pedagogo kruopščios ir struktūruotos veiklos. Todėl lopšelio-darželio pedagogai pasirenkę regėjimo negalią, kitų raidos sutrikimų turintiems vaikams žinias suteikti kitų sensorinių sistemų (klausymosi, judėjimo, kinestetinių pojūčių) pagalba. Regos negalią, įvairiapusių raidos sutrikimų, kompleksinių sutrikimų turinčiam vaikui sudarytos sąlygos formuoti klausymosi ir žodinės komunikacijos įgūdžius, panaudojant įvairioms sensorinėms sistemoms lavinti skirtą ugdomąją medžiagą. Palanki ikimokyklinio ugdymo auklėtojų, menų pedagogų (dailės, muzikos, teatro), logopedo, neformaliojo ugdymo mokytojo sąveika su vaiku turi lemiamą įtaką gerai vaiko savijautai ir jo įgyjamai patirčiai.

Pedagogai savo kvalifikaciją tobulina Kauno pedagogų kvalifikacijos centre, Kauno miesto Švietimo skyriaus organizuojamuose metodiniuose renginiuose – seminaruose, konferencijose. Ypatingas dėmesys skiriamas visų darbuotojų savišvietai, savistabai, savianalizei, profesiniam bendradarbiavimui bei nuolatiniam patirtiniam mokymuisi. Pedagogams sudarytos sąlygos savo kompetenciją tobulinti internetinėje platformoje www.pedagogas.lt.

1.4. Regiono ir įstaigos savitumas

Lopšelis-darželis yra gražioje Kauno Žaliakalnio seniūnijos teritorijoje, Neries kairiajame krante. Netoliese – menantis gilią senovę Eigulių piliakalnis. Vaikai lankantys lopšelių-darželių kiekvieną dieną turi galimybę žaisti erdviame kieme su daugybe žaliųjų zonų ir atnaujintomis lauko priemonėmis. Į lopšelių-darželių vaikai priimami iš įvairių miesto rajonų. Esame 6 grupių lopšelių-darželis, kurį vaikai lanko nuo pusantros iki šešerių (septynerių) metų. Jame įgyvendinamos ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programos, kurios apima ugdymo procesą ir turinį, metodus bei organizavimo formas, materialinę bazę, šeimos ir švietimo įstaigos sąveiką. Specialiųjų poreikių turintys vaikai integruojami į įprastos raidos vaikų grupes.

Ypatingas dėmesys lopšelyje-darželyje skiriamas vaikų sveikatos stiprinimui, fizinės ir psichinės sveikatos užtikrinimui, sveikos gyvensenos propagavimui bei prigimtinių vaikų poreikių patenkinimui. Lopšelio-darželio bendruomenė vadovaujasi sveikos gyvensenos principais ir juos taiko organizuojant ugdomąjį procesą. Lopšelis-darželis 2012 m. tapo Sveikatą stiprinančia mokykla. Parengta ir sėkmingai įgyvendinama tęstinė 2017–2021 m. vaikų sveikatos stiprinimo programa „Sveikatos sodas“. Lopšelis-darželis vykdo ilgalaikius projektus, kurių tikslas – vaikų sveikatos stiprinimas. Į šį procesą įtraukiama visa lopšelio-darželio bendruomenė. Sveikatos skatinimo idėjos, kurias inicijuoja ugdytiniai, tėvai, pedagogai, integruojamos kasdienio ugdymo veiklose. Pedagogai dalyvauja ir patys organizuoja seminarus, sveikatos stiprinimo prevencines veiklas, dalinasi gerąją darbo patirtimi pasirenkant įvairias visuminės sveikatos temas.

Lopšelyje-darželyje nuolat rūpinamasi darželio savitumu: kiekvienoje grupėje yra pačių vaikų ir pedagogų sukurta edukacinė aplinka vaikų sveikatos ugdymo, kūrybiškumo, smalsumo skatinimui. Kartu su vaikais kuriamos edukacinės priemonės ugdymo ir ugdymosi tęstinumui lauke. Taikant patirtinį mokymosi modelį, bendrų edukacinių veiklų metu kartu su visa bendruomene pagamintos ir žaidimams lauke naudojamos daugiafunkcinės, lengvai transportuojamos priemonės ir žaislai skirti laukui. Įveiklintos lauko erdvės didina vaikų ugdymo(si) motyvaciją.

Lopšelio-darželio pedagogai, plėtodami patirtinį mokymąsi, patys gamina daugiafunkcines metodines, interaktyvias edukacines priemones, priemones CD diskuose. Priemonės ir jų internetinės nuorodos talpinamos lopšelio-darželio internetinėje svetainėje www.liepaite.lt. Jomis gali naudotis visi lopšelio-darželio bendruomenės nariai bei visuomenė.

Glaudžiai bendradarbiaujama su Kauno ikimokyklinėmis įstaigomis, su Kauno mokyklomis: Eigulių vidurine mokykla, M. Mažvydo vidurine mokykla, Žaliakalnio progimnazija, Juozo Naujalio muzikos gimnazija, P. Daunio aklujų ir silpnaregių ugdymo centru. Nuolat glaudūs ryšiai palaikomi su Žaliakalnio seniūnija, Kauno visuomenės sveikatos biuru, LSMUL Kauno klinikomis. Bendradarbiaujama su respublikos ikimokyklinėmis įstaigomis. Lopšelio - darželio bendruomenė kūrybiška ir atvira pokyčiams, sėkmingai rengia ir įgyvendina tarptautinius projektus.

1.5. Tėvų ir vietos bendruomenės poreikiai

Tėvai – svarbiausi vaikų ugdytojai. Jie yra atsakingi už vaiko gerovę, sveikatą ir kokybišką ugdymą, dalyvauja vaiko ugdymo ikimokyklinėse grupėse procese kaip partneriai. Lopšelio-darželio paskirtis – bendradarbiaujant su šeima ugdyti vaiką, atsižvelgiant į tėvų lūkesčius ir vaikų poreikius.

Su tėvais tariamasi dėl jų vaikų ugdymo tikslų, ugdymosi rezultatų, turinio, ugdymo proceso organizavimo, atsižvelgiama į jų lūkesčius bei individualias vaikų galias ir skirtingą ugdymosi patirtį. Lopšelyje-darželyje pripažįstami ir gerbiami šeimų kultūriniai ir socialiniai skirtumai. Tėvų poreikiai susiję su vaiko ugdymu: jiems labai svarbu, kad būtų sudarytos geros sąlygos visapusiškam ugdymui(si), kad būtų tenkinami specialieji ir išskirtinių gebėjimų turinčių vaikų poreikiai, teikiama specialistų pagalba.

Svarbiausi tėvų lūkesčiai: tinkama vaikų priežiūra ir maitinimas, vaiko saugumo ir sveikatos užtikrinimas, vaiko mokėjimas bendrauti su bendraamžiais ir su suaugusiais, savarankiškumas, pasirengimo mokyklai svarba ir pan. Nuolat siekiame, kad vaiko tėvai (globėjai) dalyvautų ugdymo procese ir taptų aktyviais bendruomenės nariais. Bendraujant ir bendradarbiaujant su ugdytinių šeimomis, kuriama lopšelio-darželio bendruomenė, kultūra, vertybės, tradicijos, užtikrinama ugdymo tąsa ir kokybė. Bendruomenės nariai įtraukiami į grupių veiklą, lopšelio-darželio bendrus renginius, projektus, kitą edukacinę veiklą. Siekiant

bendruomenę informuoti apie lopšelio-darželio veiklą, nuolat atnaujinamas įstaigos internetinis puslapis www.liepaite.lt, naudojamos įvairios žodinės ir rašytinės informacijos apie vaikų ugdymą įstaigoje priemonės, naudojamas elektroninis dienynas „Mūsų darželis“, įstaigoje organizuojamos mokamos papildomo ugdymo (pramoginisi šokiai, anglų kalbos užsiėmimai) paslaugos.

Tarpusavio bendradarbiavimą grindžiame pozityviomis nuostatomis: tarpusavio pasitikėjimu ir konfidencialumu, įsiklausymu į vienas kito poreikius ir interesus, pagarba šeimos vaidmeniui ugdant vaiką. Nuolat tariamės dėl individualių vaiko ugdymosi poreikių ir išgalių, kylančių problemų sprendimo būdų, veiksmingų ugdymo metodų taikymo. Siekiant tenkinti bendruomenės poreikius įstaiga, organizuojant ugdomąją veiklą, glaudžiai bendradarbiauja su Žaliakalnio seniūnijos bendruomene, įstaigos nelankančiais vaikais ir jų tėvais.

Lopšelio-darželio bendruomenė tobulina ir nuolat ieško socialiai vertingų bendradarbiavimo modelių: įstaigos bendruomenę ir šeimą jungiančių į bendrą visumą, skatinančių fiziškai ir psichologiškai sveikos asmenybės vystymąsi bei sudarančių prielaidas visuminei asmenybės sklaidai.

Lopšelis-darželis atviras socialinės atskirties šeimų vaikams, ieškantis naujų paramos vaikui ir šeimai formų. Institucija kūrybiškai bendradarbiaujanti su socialiniais partneriais, ieškanti galimybių rasti paramą ir panaudoti tėvų, senelių kompetencijų potencialą.

II. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

Ikimokyklinio ugdymo programa parengta atsižvelgiant į: Valstybinės švietimo strategijos 2013–2022 metų nuostatas ir šių nuostatų įgyvendinimo programą, Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintą Vaiko gerovės valstybės politikos koncepciją (2003), Rengimo šeimai ir lytiškumo ugdymo programą (2007), Gyvenimo įgūdžių ugdymo programą (2004), Jungtinių Tautų vaiko teisių konvenciją (1995), Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašą (2014), Kauno miesto savivaldybės 2018–2020 metų strateginio veiklos plano ir Kauno lopšelio-darželio 2016–2018 metų strateginio plano nuostatas bei lopšelyje-darželyje sukaupta gerąja darbo patirtimi.

Lopšelio-darželio ikimokyklinio ugdymo programa grindžiama šiomis vertybėmis: socialinio teisingumo, lygiavertiškumo, tolerancijos. Organizuojant ugdymą, orientuojamasi į vaiką, jo poreikius, interesus, kultūrą. Įvairiais būdais skatinamas vaikų aktyvumas, kūrybiškumas, turtinama jų patirtis, kuri padeda perimti kultūrines vertybes.

Ikimokyklinio ugdymo programa grindžiama šiais ugdymo principais:

Integralumo – ikimokykliniame amžiuje sudarome sąlygas vaiko prigimtinių galių sklaidai, fizinei, kognityvinei, emocinei, socialinei jo raidai neteikiant pirmenybės kuriai nors vienai iš jų. Ugdymo turinys yra vientisas ir neskaidomas, vienodai integruojamos visos ugdymo sritys.

Individualizavimo – remiamės samprata, kad visi vaikai yra skirtingi: skiriasi pažinimo bei mokymosi tempas ir būdai, poreikiai, gebėjimai, galimybės, patirtis, asmeninės savybės. Kiekvienas vaikas auga ir tobulėja savo tempu ir ritmu. Žinodami ikimokyklinio amžiaus vaikų raidos ypatumus, įvertinę kiekvieno vaiko poreikius ir išgales, numatome realius vaiko ugdymo(si) tikslus, pritaikome ugdymo turinį. Nuolat stebėdami vaiko daromą pažangą, numatome tolesnę ugdymo(si) perspektyvą. Skatiname vaiko savarankiškumą tose srityse, kur gebėjimai geriau susiformavę ir teikiame didesnę pagalbą mažiau išlavėjusių gebėjimų ugdymui. Specialiųjų ugdymosi poreikių turintiems vaikams teikiama logopedo pagalba. Individualias vaikų ugdymosi problemas padeda spręsti Vaiko gerovės komisija. Dienos ritmas ir veikla lanksčiai derinami su vaiko poreikiais, interesais ir galimybėmis.

Tęstinumo – siekiame darnaus vaiko perėjimo nuo ankstyvojo ugdymo šeimoje prie ikimokyklinio ugdymo grupėje, užtikriname nuoseklų ugdymo tęstinumą priešmokyklinėje grupėje. Nuolat siekiame palaikyti glaudų šeimos ir įstaigos pedagogų bendradarbiavimą.

Kūrybiškumo – siekiame, kad vaiko santykis su aplinka formuotųsi visame ugdymo(si) procese, kur svarbu ne žinių kiekis, bet sugebėjimas jas kūrybiškai panaudoti.

Estetiškumo – remiamės nuostata, kad estetiški vaiko išgyvenimai – svarbiausias dvasinio brandimo veiksnys, kito asmens ir aplinkos vertingumo ir autentiškumo suvokimo rodiklis.

Ritmiškumo – siekiame, kad visas ugdymo(si) procesas būtų pagrįstas metų, mėnesio, savaitės ir dienos ritmu, nes tai padeda pajusti bendrą žmogaus ir gamtos gyvenimo ritmą, teikia darnos vaiko vidiniam gyvenimui, suteikia jam stabilumo ir saugumo jausmą.

Pedagogai talkina vaikui kurdami stimuliuojančią, funkcionalią aplinką, lanksčiai taikydami dienotvarkę, sudarydami sąlygas įvairiapusiškai saugios ir sveikos asmenybės saviraiškai.

Lopšelio-darželio pedagogai bendrauja su vaikų tėvais profesionaliai ir laikosi šių principų:

- **Bendrauti atvirai.** Tinkamai pateikiama informacija galima laikyti tokią informaciją, kai faktai išdėstomi atvirai, tėvai nėra kaltinami, o vaikas nėra žeminamas ar kaltinamas.
- **Rodyti pagarbą.** Kalbantis su tėvais rodoma pagarba kitokiai tėvų nuomonei ar kitokioms nuostatoms, kuriomis jie vadovaujasi ugdydami vaikus. Jeigu požiūriai į vaiko elgesį skiriasi, pedagogas stengiasi išsakyti savo nuomonę, nekritikuojant tėvų supratimo šiuo klausimu.
- **Būti suinteresuotu.** Stengiamasi domėtis vaiko savijauta, elgesiu, kuris tam tikrose situacijose vaikams gali kelti sunkumų.
- **Palaikyti tėvus.** Pedagogas stengiasi, kad tėvai jaustų jo palaikymą. Nepuolama skubiai patarinėti, bet įsiklausoma ir užduodami klausimai, kad tėveliai galėtų išsikalbėti, o kalbėdami patys surastų atsakymus.

Pagrindiniai pedagogo sąveikos su vaiko tėvais tipai:

- **Pokalbis**, kai pedagogas oficialiai aptaria su tėvais duomenis, sukaupčius apie jų vaiką. Kalbėdami išdėstome visus sukaupčius duomenis apie vaiką ir išgirstame tėvų nuomonę, kaip jie vertina vaikų pasiekimus ir raidą.
- **Klausinėjimas**, kai pedagogas, siekdamas sužinoti daugiau informacijos, užduoda vaiko tėvams klausimų, siekdamas sužinoti padėtį ir tėvų vertinimą, kad galėtų juos geriau suprasti.
- **Parama**, kai ugdytojas teikia vaiko tėvams paramą. Kartais nutinka taip, kad, norint padėti vaikui, pirmiausia reikia padėti jo tėvams. Todėl pedagogas stengiasi nukreipti tėvus tinkama savipagalbos paieškos linkme. Ypač svarbu išlaikyti konfidencialumą, kad tėvai jaustųsi saugūs ir jokių būdu nesidalyti patikėta informacija nei su kolegomis, nei su kitais tėveliais.
- **Informavimas**, kai pedagogas teikia informaciją apie jų vaiką. Teikiant informaciją apie vaiką, pradedame nuo teigiamų dalykų, nuo pasidžiaugimo vaiku, jo pasiekimais ar nuveiktais darbais. Kiekvienas tėvas laukia gero žodžio apie savo vaiką. Ypač veiksminga tai sakyti tėvams, vaikams girdint, nes tai motyvuoja vaikus savidisciplinai.
- **Bendravimas**, kai pedagogas neoficialiai kalbasi su tėvais. Siekiant sukurti geranoriškus tėvų, vaikų ir pedagogų santykius, svarbu skirti laiko paprasčiausiam tarpusavio bendravimui. Kai sukuriamas geranoriškas tarpusavio ryšys, tik tada galime priimti kitų pateikiamą informaciją ir žinias. Kad vaikų ugdymas būtų sėkmingas, būtina palaikyti gerus tarpusavio santykius.

Pedagogo sąveikos kokybė su vaiku ir su vaiko tėvais gali skirtis.

Lopšelio-darželio ugdymo programa grindžiama bendražmogiškėmis vertybinėmis nuostatomis:

Humaniškumo - užtikrinti asmenybės vystymosi vientisumą. Tikima geraisiais vaiko pradais, jo galiomis įveikti sunkumus.

Tautiškumo – padėti augančiam vaikui natūraliai perimti savo kultūros vertybes, papročius, tradicijas, jas puoselėti ir kartu kurti šiuolaikinę savo ir visuomenės tapatybę. Tautiškumo principas apima visą ugdymą, t. y. visas sudėtines jo dalis (protinę, dorinę, estetinę ir kt.), ugdytojų bei ugdytinių veiklą (procesą).

Pilietiškumo – padėti kurti vaikams ir drauge su vaikais aplinką, įgalinančią juos atrasti tiesas, svarbias jų dabarties ir ateities gyvenimui demokratinės valstybės pilietinėje visuomenėje supažindinti su daugiakultūriškumu, skatinti tyrinėti šeimų įvairovę, rūpintis aplinka, gyvenime dalintis vieni su kitais.

Demokratiškumo - suteikti vaikui pasirinkimo laisvę, teisę rinktis veiklą pagal savo poreikius, interesus, galimybes, nuotaiką. Susitarimai ir kartu su vaikais kuriamos taisyklės, jų laikymasis

ugdo atsakomybės jausmą. Skatinti aktyvų vaiko dalyvavimą įstaigos veikloje: išklausti jo nuomonę, palaikyti iniciatyvą, suteikti erdvę jam pasireikšti.

III. TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

Tikslas – atsižvelgiant į vaiko prigimtines galias, jo individualią patirtį, vadovaujantis raidos dėsningumais, padėti vaikui išsiugdyti savarankiškumo, sveikos gyvensenos, pozityvaus bendravimo su suaugusiaisiais ir vaikais, kūrybiškumo, aplinkos ir savo šalies pažinimo, mokėjimo mokytis pradmenis.

Uždaviniai

- Kurti estetišką, jaukią, nuolat kintančią įstaigos ugdomąją aplinką, atliepiančią įvairaus amžiaus, įvairių gebėjimų ir skirtingų ugdymo(si) poreikių vaikams.
- Siekti, kad vaikas plėtotų individualias fizines, socialines, pažinimo, kalbos ir bendravimo, kūrybines galias, pažintų ir išreikštų save.
- Skatinti pozityviai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiaisiais ir vaikais, mokytis spręsti kasdienes problemas, atsižvelgti į savo ir kitų ketinimus, veiksmų pasekmes.
- Sudaryti sąlygas mokytis pažinti ir veikti: žaisti, kelti klausimus, tyrinėti, rinktis veiklos būdus ir priemones, samprotauti apie tai, ko išmoko, numatyti tolesnės veiklos žingsnius.
- Saugoti ir stiprinti sveiko ir regos negalią turinčio vaiko psichinę ir fizinę sveikatą, garantuoti jo saugumą, padėti adaptuotis naujoje ugdymo(si) aplinkoje, tenkinti aktyvumo ir judėjimo poreikį.
- Integruotai ugdyti sveikos gyvensenos nuostatas ir įgūdžius viso ugdomojo proceso metu.
- Tobulinti ugdymo(si) kokybę, siekti patenkinti kiekvieno vaiko individualius pažinimo interesus, taikant pažangias metodikas ir naujas technologijas, įgyvendinant kūrybinius projektus.
- Padėti vaikui atrasti, perimti, išbandyti, patirti meninių vaizdų, garsų, žodžių, judesių įvairovę, veikiančią dvasinį vaiko pasaulį.
- Skatinti aktyviai dalyvauti ir kūrybiškai išreikšti save šeimos, ugdymo įstaigos ir vietos bendruomenės gyvenime.
- Užtikrinti sėkmingą sveiko ir regos sutrikimą, kitų įvairiapusių raidos sutrikimų turinčio vaiko socializaciją, ugdant jo socialinius įgūdžius ir plėtojant patirtį, įgytą tiek šeimoje, tiek darželyje.
- Siekti aktyvios partnerystės su tėvais plėtojimo ir tos sąveikos konstruktyvumo, visuomet prisimenant, kad vaikui reikia aktyviai jį ugdymu besirūpinančių suaugusiųjų – tėvų ir pedagogų.

IV. UGDYMO TURINYS, METODAI, PRIEMONĖS

Ugdymo turinys programoje išdėstytas pagal vaikų ugdymo(si) kompetencijas, atsižvelgiama į vaiko prigimtines galias, jo individualią patirtį, vadovaujamosi vaikų raidos dėsningumais, siekiama padėti vaikui išsiugdyti savarankiškumo, sveikos gyvensenos, pozityvaus bendravimo su suaugusiais ir vaikais, kūrybiškumo, aplinkos ir savo šalies pažinimo, mokėjimo mokytis pradmenis. Programos ugdymo turinys apima svarbiausius vaiko nuo 1,5-rų metų iki 6-erių metų pasiekimus, kurie sudaro pamatą sėkmingai kompetencijų – socialinės, sveikatos, pažinimo, komunikavimo, meninės – plėtotei priešmokykliniame amžiuje. Programoje nurodytos tokios vaiko ugdymosi pasiekimų sritys, kurių visuma laiduoja sėkmingą vaiko asmenybės ugdymąsi. Ugdydami vaiką, siekiame, kad jis augtų orus, smalsus, bendraujantis, sveikas, kuriantis, sėkmingai besiuogantis.

Ikimokyklinio ugdymo programos turinyje pateikiamos vaiko ugdymosi kompetencijos nuo 1,5 iki 3 metų ir nuo 3 iki 6 metų amžiaus grupėse, kiekvienoje iš jų – pedagogo siekiai ir vaiko veiksenos, kurias vaikas turėtų gebėti atlikti iki šešerių metų.

SVEIKATOS SAUGOJIMO KOMPETENCIJA 1,5–3 m.

Pedagogo siekiai, vaiko gebėjimai, vertybinės nuostatos, patirtis	Vaiko veiksenos
Siekti, kad vaikas: • Laisvai judėtų eidamas, bėgdamas. • Įprastų miego režimo. • Įprastų valgymo tvarkos. • Įprastų higienos, tvarkos ritualų. • Sėkmingai atliktų įvairius nesudėtingus savitvarkos veiksmus. • Atsisakytų perdėtos globos. • Žinotų ir vartotų mandagumo žodelius. • Gerai orientuotųsi įprastoje erdvėje. • Judėtų laisvai, išlaikytų pusiausvyrą, judesiai būtų koordinuoti. • Kasdienės veiklos metu, bandytų savarankiškai	Vaikšto laisvai, keičia ėjimo kryptį ir ritmą, ilgina žingsnį, vaikšto pirštų galais, žaidžia pritūpęs, laipioja, ropoja, siekia daikto. Derina rankų ir kojų judesius, noriai eina rateliu, šoka, lipa laiptais aukšty-n-žemyn pristatomuoju žingsniu, vėliau – pakaitiniu, moka bėgti, bet bėgimas sunkus. Mėgina pašokti. Pašoka į viršų abiem kojomis, nepargriūdami spiria kamuolį, pagauna ir meta kamuolį dviem rankomis, moka išvengti kliūčių, tačiau tyčia ieško sunkumų (lipa ant daiktų, eina užsimerkę, atbuli). Savarankiškai randa savo vietą prie stalo. Savarankiškai valgo ir geria. Pradedą naudoti stalo įrankius. Pasako, ko nori ir ko nenori valgyti. Pats eina į tualetą, suaugusiojo padedamas susitvarko. Suaugusiojo padedamas nusirengia ir apsirengia, bando praustis, nusišluostyti veidą, rankas. Padeda į vietą vieną kitą daiktą. Mėgina viską daryti pats, siekia emocinės nepriklausomybės nuo suaugusiųjų – prieštarauja „Ne“. Vaikas geba pasakyti kaip jaučiasi (gerai ar blogai). Mimika, kūno judesiais ir garsais išreiškia džiaugsmą, liūdesį, baimę, pyktį. Patiria išsiskyrimo su tėvais nerimą ir džiaugsmą jiems sugrįžus. Išreiškia nerimą, pamatęs nepažįstamą žmogų. Atspindi kitų vaikų emocijų raišką (kartu juokiasi, jei juokiasi kitas, nusimena, jei kitas verkia).

rengtis, ausis, valgyti. • Bandytų pats praustis. • Gebėtų pats pavalgyti. • Gebėtų reikšti norus ir ketinimus. • Suvoktų savąjį „Aš“	Atpažįsta kito vaiko ar suaugusiojo džiaugsmo, liūdesio, pykčio emocijų išraiškas. Yra ramus ir rodo pasitenkinimą kasdiene tvarka bei ritualais. Jeigu kas nepatinka, nueina šalin, atsisako bendros veiklos. Geriau valdo savo emocijų raišką ir veiksmus, reaguodamas į juo besirūpinančio suaugusiojo veido išraišką, balso intonaciją, žodžius. Žaisdamas kalba su savimi, nes kalba padeda sutelkti dėmesį, kontroliuoti savo elgesį. Išbando įvairius konfliktų sprendimo ar savo interesų gynimo būdus (rėkia, neduoda žaislo, pasako suaugusiajam ir kt.). Bando laikytis suaugusiojo prašymų ir susitarimų. Skiria savo asmeninius daiktus, drabužėlius. Pasako savo vardą, šešias savo kūno dalis. Pavadina aplinkos daiktus, jų savybes ir galimybę panaudoti higienai, supranta švarumo sąvoką. Įvardija maisto produktus. Judėdami reaguoja į signalą. Mokosi įvairių žaidimų. Elgiasi pagal paprastas taisykles apie saugumą (sveikata, elgesys gatvėje, aštrūs daiktai, svetimi žmonės). Gera orientuojasi grupės erdvėje, žino, kur išdėlioti žaislai, daiktai, pats juos susiranda ir pasiima. Laikydamas pusiausvyrą vaikšto, eina plačia linija, apeina kliūtis, eina nelygiu paviršiumi, pastovi ant vienos kojos, bėga keisdamas greitį, kryptį, pašoka dviem kojomis, nušoka nuo pirmo laiptelio, pradeda žaisti judrius žaidimus laikydamasis kelių taisyklių. Sustoja pagal ženklą, atsitūpia, atskelia ir paima išdėliotus įvairius daiktus salėje/lauke, pavyzdžiui kamuolėlius, kaladėlės, žaisliukus, kankorėžius, lapus ir juos deda į didelę dėžę ar krepšį. Juda per kliūtis pasilenkiant, praropojant, atsitūpus ar nučiuožiant (išdėstytos kliūtis lauke ar salėje, pavyzdžiui, čiuožyklėlė, tiltelis, nedidelis parašius), imituoja įvairius gyvūnus. Geba apeiti/perlipti kliūtis, eiti nelygiu paviršiumi išlaikant pusiausvyrą. Lipa laipteliais pristatomu žingsniu laikantis turėklų, (einant į pasivaikščiojimą, lauko žaidimų aikštelėje, salėje, grupėje), nušoka nuo pirmo laiptelio. Atsisėdus ridena ir gauda ridenamą kamuolį; meta, spiria minkštą nedidelį kamuoliuką lauko aikštelėje. Sudeda/išima žaislus iš dėžės, žaidžia su kadėlėmis, stato bokštėlius, konstruoja, dēlioja dēliones ir kt. Tikslėja rankos ir akies judesiai, stiprėja smulkieji raumenys: ridena, meta, spiria kamuolį, kerpa išilgai, veria, piešia atsitiktines linijas, taškuoja, konstruoja iš didesnių dalių. Pradeda tvarkyti žaislus, atrasti, kas yra sveikas maistas, ir kokia poilsio nauda. Geba rinkti sveiką maistą parodant jiems jo naudą, pavyzdžiui, ar žinai, jog pienas padeda augti, turėti stiprias kojeles, rankes, turėti sveikus dantis; daržovės ir vaisiai padeda būti sveikiems ir galinčiais daug žaisti, bėgioti, laiptuoti. Moka saugiai elgtis grupės aplinkoje, neužgauti šalia esančio. Turi aiškų kūno vaizdą. Atpažįsta ir parodo arba pavadina 6 ir daugiau kūno dalių. Bando piešti žmogų.
---	--

SOCIALINĖ KOMPETENCIJA

1,5–3 m.

Pedagogo siekiai, vaiko gebėjimai, vertybinės nuostatos, patirtis	Vaiko veiksenos
Siekti, kad vaikas: • Bendrautų su suaugusiais ir vaikais. • Suvoktų savąjį „Aš“. • Jaustų pasitikėjimą savimi ir savo galimybėmis. • Susipažintų ir laikytųsi elementarių taisyklių. • Jaustųsi saugus grupėje, kitose darželio patalpose. • Pats ieškotų sprendimų kasdienėje veikloje. • Reaguotų į kitų žmonių emocijas atjausdamas.	Kalba pirmuoju asmeniu: „aš noriu“, „mano“. Savo „aš“ sieja su savo veikla ir daiktų turėjimu – pasako, ką daro, ką turi. Pasako, kas jis yra – berniukas ar mergaitė, atskiria berniukus nuo mergaičių, pavadina 5–6 kūno dalis. Didžiuojasi tuo, ką turi ir ką gali daryti, tikisi, kad juo besirūpinantys suaugusieji ir kiti vaikai jį mėgsta ir priima. Džiaugiasi didėjančiomis savo galimybėmis judėti, atlikti veiksmus, kalbėti, tikisi juo besirūpinančio suaugusiojo pritarimo, palaikymo, pagyrimo. Ieško bendraamžių draugijos. Žaidžia greta, trumpai pažaidžia su kitu vaiku, trumpam įsitraukia į kito vaiko žaidimą. Bendrauja mimika, judesiais, veiksmais, dažniau kalbasi su kitu vaiku, pakaitomis atlieka veiksmus su tuo pačiu žaislu. Audringai reiškia teises į savo daiktus, žaislus, nori kito vaiko jam patinkančio žaislo. Gali simpatizuoti kuriam nors vaikui. Trokšta pagyrimo ir dėmesio, žaisdamas kalbasi su savimi. Kreipiasi į suaugusįjį vardu. Atpažįsta ir pavadina šešias ir daugiau kūno dalių. Prieštarauja, sutinka su kito nuomone, pasako tai, ko nori, gina savo asmeninę nuosavybę. Moka laukti savo eilės. Lengviau atsiskiria nuo tėvų. Drąsiai veikia, rizikuoja, išbando ką nors nauja, kai šalia yra juo besirūpinantis suaugusysis. Mėgdžioja, tačiau žaidime savaip pertvarko suaugusiųjų veiksmus, žodžius, intonacijas. Nori veikti savarankiškai ir tikisi suaugusiojo palaikymo, pagyrimo. Ne visada priima suaugusiojo pagalbą, kartais užsispiria. Ramiai stebi nepažįstamus žmones, kai auklėtojas yra šalia jo arba matomas netoliese. Noriai eina į salę, sporto kambarį, lauką. Elgiasi impulsyviai, nekontroliuoja savo nuotaikos. Elgiasi pagal taisykles. Naudojasi įrankiais savo ketinimams įgyvendinti. Kartoja veiklą, kol pats suranda sprendimą. Matydamas liūdintį, išreiškia užuojautą, paguodžia. Žodžiu ir judesiu išreiškia savo jausmus. Veikia spontaniškai ir tikėdamasis tam tikro rezultato. Klausia, kaip kas nors vyksta, kaip veikia, atidžiai stebi, bando. Modeliuoja veiksmus ir siužetinio žaidimo epizodus. Džiaugiasi tuo, ko išmoko.

PAŽINIMO KOMPETENCIJA
1,5–3 m.

Pedagogo siekiai, vaiko gebėjimai, vertybinės nuostatos, patirtis	Vaiko veiksenos
Siekti, kad vaikas: • Atliktų akies – rankos koordinaciją tobulinančias užduotis. • Pradėtų tyrinėti priežastinį ryšį tarp įvairių reiškinių. • Pats sugalvotų kaip išspręsti nesudėtingas problemas. • Tęstų veiklą, kol pasiekia užsibrėžtą tikslą. • Žaistų vaizduotės žaidimus, naudodamas tikrus ir įsivaizduojamus daiktus. • Suprastų sąvokas apie vietą, padėtį, nuotolį. • Rūšiuotų daiktus pagal jų panašumus: dydį ir spalvą. • Skirtų ir pavadintų 4 pagrindines spalvas. • Domėtusi supančia aplinka.	Veria, mausto, stato, konstruoja, dėlioja, lygina, tapatina pagal dydį, formą, spalvą, grupuoja vienos rūšies daiktus, pradeda sudaryti nuosekliai mažėjančių ar didėjančių daiktų sekas. Pastebi ir žaidžia su naujais žaislais, atpažįsta įvairius garsus. Spaudžia mygtukus, atkabina kabliukus, sega, stumia, ima, liečia, ridena daiktus. Atpažįsta ir pavadina vis daugiau artimiausioje aplinkoje esančių augalų (sodo, daržo, lauko), gyvūnų, daiktų, domisi jais. Skiria atskirus gamtos reiškinius. Orientuojasi savo grupės, darželio, namų aplinkoje. Pasako savo ir savo šeimos narių vardus. Dalyvauja prižiūrint augalus ar gyvūnus. Skiria žodžius: mažai (vienas, du) ir daug. Paprašytas duoda kitiems po vieną žaislą, daiktą. Geba išrikiuoti daiktus į vieną eilę. Tapatina daiktus pagal formą, dydį. Suranda tokios pat spalvos (raudonos, mėlynos, geltonos, žalios) daiktus. Supranta, kad bokštas, kurio viršuje bus didesnės, o apačioje mažesnės kaladėlės, nebus tvirtas. Supranta ir pradeda vartoti daiktams lyginti skirtus žodžius: didelis – mažas, ilgas – trumpas, sunkus – lengvas, storas – plonas, toks pat – ne toks, kitoks, vienodi – skirtingi ir pan. Vykdo paprastus nurodymus, veikia praktiškai ir mintyse, atkuria veiksmą tariamai „lyg tai“, pavaizduoja veiksmą judesiu. Žaidžia vaizduotės žaidimus, naudoja žaislų pakaitalus pasakoja pats ir klausosi kitų. Išsako savo poreikius, aiškina, planuoja, išreiškia santykius su vaikais ir suaugusiais. Atsako į klausimus „kas“, „ką“, „kaip“, „kodėl“. Pasirenka ir varto knygas, domisi paveikslėliais, pažįsta ir dažniau naudoja įrankius ir kitus buitines daiktus, mokosi naujų terminų kontrasto principu (imti – duoti, šviesu – tamsu). Mėgdžioja suaugusiųjų veiklą. Įvardija augalus, nusako skiriamuosius požymius, iš išvaizdos ir skonio skiria daržoves. Pastebi, koks lauke oras. Įvardija gyvūnus (atpažįsta paveiksle, parodo kūno dalis, pamėgdžioja garsus). Pavadina transporto priemones. Lygina ir atrenka daiktus natūroje ir paveiksle. Liesdamas skaičiuoja iki trijų. Pastato bokštą iš keturių ir daugiau kubelių. Pasako keturias spalvas ir randa joms atitikmenis. Orientuojasi grupės patalpose, lauko teritorijoje, namų patalpose. Pasako sąvokas arti – toli, aukštai – žemai. Atsargiai elgiasi su nepažįstamais daiktais ir medžiagomis, tačiau rodo susidomėjimą, bando aiškintis, kas tai yra, kaip ir kodėl tai veikia, vyksta. Atranda vis naujus dalykus artimiausioje įprastoje aplinkoje. Įsivaizduoja gyvūnus, augalus, daiktus, apie kuriuos jam pasakojama, skaitoma. Žaisdamas atlieka įsivaizduojamus

KOMUNIKAVIMO KOMPETENCIJA

1,5–3 m.

Pedagogo siekiai, vaiko gebėjimai, vertybinės nuostatos, patirtis	Vaiko veiksenos
Siekti, kad vaikas: • Vaikas kalbėtų sakineliais formuojant aktyvų žodyną. • Žodžiais reikštų emocijas, norus, mintis. • Noriai bendrautų, dalyvautų pokalbyje. • Pradėtų pažinti aplinkoje esančius simbolius. • Įvairiomis rašymo priemonėmis kraiglotų vertikalias ir horizontalias linijas.	Pasako savo vardą ir artimųjų vardus, vardina kūno dalių pavadinimus, įvardina žinomus daiktus paveikslėlyje (transportą, buitines daiktus, gyvūnus, augalus, žaislus). Nurodžius paskirti, parodo daiktus, gali juos paduoti. Išklauso nesudėtingų pasakų, dalyvauja išgyvenamuose įvykiuose, jausmus rodydamas judesiais, garsais. Padeda daiktus pagal instrukciją: ant, į, po, šalia. Kalba aiškiai, neskubėdamas. Kalba dviejų, vėliau trijų, keturių žodžių prijungiamaisiais sakiniais. Bando tarti visus garsus. Kalbėdamas vartoja būdvardžius irrieveiksmius, sudaro neigiamus klausimus, klausinėja kam, kada, kodėl. Atsako į tokius klausimus: „kas tai, „ką veikia“. Pavadina savo veiksmus, kalbėdamas fantazuoja. Deklamuoja eilėraštnkus, dainuoja, niūniuoja daineles. Klausosi suaugusio, bando kartu kalbėti. Kalba su savimi žaisdamas, mintis ir jausmus reiškia žodžiais. Pasakoja vaikams apie kitus vaikus, artimiausios aplinkos gyvūnėlius, siejant tai su jo gyvenimiška patirtimi. Moka suprasti suaugusiojo prašymus. Nuolat pasakoja apie save, savo norus, rūpesčius, šeimos narius. Kelia klausimus „Koks?“, „Kodėl?“, „Kur?“, „Kaip?“, nusako aplinkos reiškinių savybes, ieško įvykių priežasčių ir pasekmių, pasakoja apie tai, kas vyksta ar vyko aplink jį. Atsako klausinėjamas apie jį patį, apie tai, ką jis veikia, ko nori, ką mėgsta, apie tai pasakoja. Deklamuoja eilėraštnkus, užbaigia žinomų pasakų, eilėraštnkų frazes. Žiūrnt filmukus, pasakoja apie tai, ką matė ir girdėjo žodžiais ir gestais. Kartoja girdėtus eilėraštnkus, dainuoja daineles, žaidžia žaidimus. Imituoja knygečių skaitymą. Klausosi nesudėtingų pasakojimų skaitomų ir pasakojamų kūrinėlių, naujų žodžių. ir juos supranta. Pradeda mėgdžioti suaugusiųjų kalbėseną. Sako „ačiū“, „prašau“. Išklauso, supranta ir reaguoja į kelis vienas paskui kitą sekančius prašymus, siūlymus, patarimus. Varto knygeles, dėmesį skirdamas ne tik paveikslėliams, bet ir tekstui, prašo paskaityti. Sieja paveikslėlius su juose vaizduojamais konkrečiais daiktais, juos pavadina. Vienu ar keliais žodžiais atsako į elementarius klausimus. Klausosi parinktų trumpų tekstų, kuriuose kartojasi tie patys žodžiai. Vartinėja, žiūrinėja paveikslėlių knygeles, žiūrinėja paveikslėlius.

	Palankiai reaguoja į knygelių skaitymą (vartymą) kartu su suaugusiais. Klausosi apie iliustraciją, bando susieti vaizdą su konkrečiu daiktu. Skaitymo metu liečia ar laiko su tekstu susietus daiktus. Stebi rašančiuosius, domisi įvairiomis rašymo priemonėmis, brauko jomis įvairias linijas. Stebi artimoje aplinkoje esančius simbolius, bando aiškinti jų reikšmę. Keverzoja popieriaus lape, džiaugiasi savo pasiekimais. Bando keverzonėmis reikšti savo mintis.
--	--

MENINĖ KOMPETENCIJA 1,5–3 m.

Pedagogo siekiai, vaiko gebėjimai, vertybinės nuostatos, patirtis	Vaiko veiksenos
Siekti, kad vaikas: • Domėtusi meninių priemonių: dailės, muzikos, vaidybos, kalbinės srities, šokių, galimybėmis. • Orientuotusi popieriaus lape: braižytų, taškuotų visame lape. • Mokėtų pažinti, pavadinti pagrindines spalvas. • Klausytusi muzikos, dainavimo ir improvizuotų šokių. • Atrastų judesio, lytėjimo, regėjimo ryšį. • Mintis ir jausmus reikštų improvizuodami. • Atrastų save, kaip asmenį; • Atrastų savo bendraamžius; • Įsiklausytų į teatro raiškos užduotėles; • Išminktų veikti kartu su bendraamžiais, patirdamas bendrumo jausmą; • Teatro žaidimuose bandytų veikti kartu su grupe. • Atvertų jusles pojūčių pažinimui per žaidimą. • Gebėtų susikaupti.	Emocingai atliepia klausomus kūrinius (vaikiškas dainas, instrumentinius kūrinius) – šypsosi, džiaugiasi, ploja, trepsi, sėdėdamas supuoja kojas ar pan. Vienas ir kartu su kitais dainuoja 2–4 garsų daineles, palydėdamas jas judesiais. Apžiūrinėja, tyrinėja ritminius muzikos instrumentus ir jais ritmiškai groja kartu su pedagogu. Drauge su pedagogu žaidžia muzikinius žaidimus, jų tekstą imituoja rankų, kūno judesiais (žingsniuoja, bėga, apsisuka). Kuria, dainuoja vieno aukščio tonu savitus žodžius, ritmuoja vaikiškais instrumentais ir daiktais. Įvardija aplinkos garsus, pasako muzikines nuotaikas. Klauso suaugusiojo dainavimo, muzikos įrašų. Mėgsta būti žaidinamas. Mėgdžioja žaidinimų, gyvūnų, augalų judesius. Šoka spontaniškai kurdamas dviejų–trijų natūralių judesių (eina, pritupia, pasisuka ir kt.) seką Spontaniškai reiškia emocijas, įspūdžius dailės priemonėmis ir medžiagomis. Piešia įvairias linijas, jas jungia į formas vis labiau koordinuodamas rankų judesius. Bando ką nors pavaizduoti (mamą, mašiną). Savo abstrakcijose išvelgia daiktus ar įvykius. Eksperimentuoja dailės medžiagomis ir priemonėmis, tyrinėja įvairius veikimo jomis būdus. Piešdamas, spauduodamas, tapydamas, lipdydamas, konstruodamas labiau mėgaujasi procesu, o ne rezultatu. Veikia su dailės priemonėmis – piešia storais teptukais, vaško kreidelėmis, pirštais, palieka pirštų, delnų antspaudus. Piešia vienos, vėliau kelių spalvų guašu. Braižo, taškuoja, raito linijas per visą lapą. Piešia simbolius (saulutes, kryželius, spirales, veidus), bando spalvinti piešinius. Orientuojasi popieriaus lape, kuria įvairias formas, piešia apskritus karakulius, „galvakojus“, noriai piešia pagaliuku smėlyje, sniege, kreida ant asfalto. Minko, maigo, volioja, suploja, pjausto lipdymo medžiagą.

• Ugdytų vaizduotę. • Ugdytų valią. • Dalyvautų kūrybos procese, kaip žaidime.	Intuityviai klijuoja, lipina, bando kirpti žirkklėmis. Stato iš dėžių, ričių, kaladžių didelius statinius. Atkuria inscenizavimo veiksmus. Mėgdžioja žaidinimų, gyvūnų, augalų judesius. Žaisdamas su daiktu ar žaislu atlieka matytus veiksmus, judesius. Įvairiai intonuodamas kalba apie tai, ką daro. Mėgdžioja šeimos narių kalbą, veiksmus. Muzikiniuose rateliuose judesiais, veiksmais vaizduoja siužeto elementus, reiškia savaime kilusias emocijas. Veikia atsidamas savo kūno ypatybes, bei persikūnijimo į kitą galimybes (gyvūną, paukštį, roplį ir pan.) Veikia grupėje, patirdamas bendrystės ir saugumo jausmą. Žaidžia gamtos reiškinius, mėgdžioja gyvūnus, atkartoja gyvūnų judesius ir garsus. Liečia skirtingus paviršius ir juos atpažįsta. Uodžia gėles, klauso garsų ir t.t. Žaidžia susikaupimo pratimus. Improvizuoja gamtos reiškinių, emocijų ir pojūčių temomis; Atranda žodžių: reikia, galiu, privalau, sutinku, nusileidžiu ir t. t. svarbą. Žaidžia teatrinius žaidimus. Dėmesingai žiūri stalo lėlių teatro vaidinimus, fantazuoja pagal vaidmenį. Varto iliustruotas vaikiškas knygeles, albumus, atvirutes, foto albumus, meno kūrinių albumus. Pastebi ir parodo puošybinius elementus aplinkoje, pasako: "gražu – negražu". Atpažįsta (suklūsta, rodo) kai kuriuos jau girdėtus muzikos kūrinius, matytus šokus, ratelius, vaidinimo veikėjus, dailės kūrinius. Emocingai reaguoja girdėdamas darnų garsų, intonacijų, žodžių sąskambį, žiūrinėdamas savo ir kitų piešinėlius, spalvingas knygelės iliustracijas, žaislus, džiaugdamasis savo puošnia apranga. Paklaustas pasako, ar patiko muzikos kūrinėlis, dainelė, šokis, vaidinimas, dailės darbelis.
--	--

SVEIKATOS SAUGOJIMO KOMPETENCIJA

3–6 m.

Pedagogo siekiai, vaiko gebėjimai, vertybinės nuostatos, patirtis	Vaiko veiksenos
Siekti, kad vaikas: • Domėtusi savo kūnu ir jo dalimis. • Laikytusi asmens higienos. • Žinotų, kad žmonės būna sveiki, sergantys, ir kas jiems gali padėti. • Įgytų savisaugos gebėjimų įvairios veiklos	Stebi žmones, pasako kuo jie panašūs ir kuo skiriasi. Tyrinėja savo kūno dalis. Pasako skirtingas fizines mergaičių ir berniukų savybes. Lygina save dabar su savimi praeityje, dabartyje. Plauna veidą, rankas, naudoja muilą, rankšluostį, nosinę. Valosi dantis šepetėliu, naudoja dantų pastą. Pasako kas stiprina, gražina dantukus, o kas jiems kenkia. Savarankiškai naudojasi tualetu. Valgo tvarkingai. Pasako, jog maistas reikalingas, kad augtume, būtume sveiki. Įvardija vieną kitą maisto produktą, kurį valgyti sveika, vieną kitą – kurio vartojimą reikėtų riboti. Savarankiškai serviuoja ir tvarko stalą. Įvardija produktus pagal sveiko maisto

metu. • Jauštų ir valdytų savo kūną judant. • Suprastų, jog maistas reikalingas, kad augtume, judėtume, būtume sveiki ir žvalūs. • Suprastų, kad elgesys lemia dvasinę savijautą. • Suprastų aplinkos poveikį sveikatai. • Įvairiai ir saugiai judėtų lauke, salėje. • Judėtų laisvai, išlaikytų pusiausvyrą, judesiai būtų koordinuoti. • Savarankiškai laikytųsi asmens higienos. • Laikytųsi kultūringo maitinimosi įpročių. • Gebėtų rinktis sveiką maistą.	piramidę. Stengiasi maitintis tuo pačiu metu. Skiria netinkamą ir nešvarų maistą ir jo nevalgo. Pavalgius išsiskalauja burną. Renkasi sveiką maistą. Žino koks maistas yra naudingas jiems patiems ir kitiems, pavyzdžiui, žmogaus kaulams, dantims reikalingas kalcis, o jo yra daržovėse, pieno produktuose, todėl jos naudingos vaikų kaulams ir jie tampa stipresne, vikresni; vaisiuose, daržovėse daug vitaminų, jie naudingi dantukams, raumenims. Valosi dantis šepetėliu, naudoja dantų pastą, susišukuoja, išsišnypščia nosį naudojantis servetėle. Savarankiškai apsirengia ir nusirengia, apsiauna ir nusiauna batus. Suaugusiųjų padedamas pasirenka drabužius ir avalynę pagal orus. Priminus ar savarankiškai plaunasi rankas, prausiasi, nusišluosto rankas ir veidą. Dažniausiai savarankiškai tvarkosi žaislus ir veiklos vietą. Savarankiškai ar priminus laikosi sutartų saugaus elgesio taisyklių. Stebint suaugusiajam saugiai naudojasi veiklai skirtais aštriais įrankiais. Žino, kaip saugiai elgtis gatvėje, kur kreiptis iškilus pavojui, pasiklydus. Pasakoja kelią į namus ir darželį. Dalyvauja susitikimuose su policijos pareigūnais. Pasako, kaip elgtųsi, jei pasiklystų, jei ką nors sulaužytų arba pamatytų degant, ką nors susižeidus ir pan. Pasako, kad ištikus bėdai ar nelaimei gali padėti artimieji, pažįstami ir kai kurių įstaigų tarnautojai (gydytojai, policininkai). Įspėja nesaugiai besielgiantį draugą apie gresiantį pavojų. Pagal galimybes žino namų, darželio adresą, vieno (ar abiejų) tėvų telefonus. Įvardija pagrindines saugaus eismo taisykles. Pasako pagalbos telefoną. Priminus stengiasi vaikščioti, stovėti, sėdėti taisyklingai. Su tėvais tikrinasi sveikatą poliklinikoje. Kartu su kitais dalyvauja sveikatos projektuose. Žaidžia, įvairiai juda, veikia, ilsisi įvairioje aplinkoje, naudoja įvairias priemones. Įvairiais būdais vaikščioja, bėgioja, šliaužioja, ropoja, lenda, lipa, šokinėja, judina liemenį, kojas, rankas, galvą. Juda kryptingai, įveikia kliūtis, orientuojasi erdvėje. Derina jutimus ir motoriką, viso kūno koordinaciją. Teisingai atlieka sportinius pratimus, žaidžia judrius žaidimus, laikosi taisyklių. Veikdamas naudoja įvairias priemones, žaislus. Meta, pagauna, spiria kamuolį. Atmuša nuo žemės atšokusį kamuolį dešine ir kaire ranka. Šliaužia ant skirtingų plokštumų. Savarankiškai ir saugiai juda grupės erdvėje ir darželio teritorijoje. Laisvai judėdamas erdvėje neužgauna draugų. Pažaidus, pailsi. Apibūdina savo jausmus, pakomentuoja juos sukėlusias situacijas bei priežastis. Beveik neklysdamas iš veido mimikos, balso, kūno pozos nustato, kaip jaučiasi kitas, pastebi nuskriaustą, nusiminusį ir dažniausiai geranoriškai stengiasi jam padėti. Pradedą kalbėtis apie tai, kas gali padėti pasijusti geriau, jei esi nusiminęs, piktas. Bando susilaikyti nuo netinkamo elgesio jį provokuojančiose situacijose, ieško taikių išeikių, kad neskaudintų kitų. Stengiasi
--	---

suvaldyti savo pyktį, įniršį.

Supranta susitarimų, taisyklių prasmę bei naudingumą ir dažniausiai savarankiškai jų laikosi. Lengvai priima dienos ritmo pasikeitimus.

Laikosi susitarimų, tvarkos, taisyklių, valdo savo kūną. Paguodžia, užjaučia nuskriaustąjį. Globoja gyvūnus, augalus. Nugali savo baimes.

Nešiukšlina, pastebi netvarką ir žino, ką reikia daryti kad jos nebūtų. Prižiūri aplinką, kiemą, mišką. Įvardija miško ir augalų reikšmę žmogaus sveikatai. Naudojasi vaikiškais darbi įrankiais. Pasako pirmines saugaus elgesio prie vandens taisykles, gryno oro svarbą žmogaus organizmui.

Savarankiškai apsirengia pagal įvairius metų laikus. Gerbia skirtingos išvaizdos, sveikatos, judrumo vaikus ir suaugusiuosius.

Laisvai vaikšto, eina ratu, pristatomu žingsniu bėga, lenktyniauja, stengiasi aplenkti kliūtis, vengia nepažįstamų veiksmų.

Eina lėtai, greitai, eina atbuli, pristatomu žingsneliu, pasistiebę ant pirštų, ant kulnų, eina aukštai keldami kojas, pusiau pritūpia, eina „žasele“, bėga, paskui suaugusįjį keičiant tempą, nešdami daiktą, pavyzdžiui pasiūlomas vaikams žaidimas, „kelionė į mišką“, vaikai turi savo kuprines (svoris iki 1 kg.) ir jas užsidėję ant pečių keliauja: eina tilteliu per upelį, lipa į kalną, perlipa kelmą, siekia šakos ir kt.

Paprašytas sugalvoja estafetės rungtis, pavyzdžiui bėga iki linijos, apibėga kamuolį, paima kaladėlę ir ją perduoda draugui.

Judrių veiklų metu ropoja, lenda, perlipa, užlipa, nulipa, šokinėja ant vienos kojos, peršoka, šoka į aukštį, tolį, nušoka nuo kelių laiptelių, šliaužia ant nugaros, pralenda.

Judesius derina su kitų vaikų judesiais, žaidžia judrius žaidimus.

Spiria, meta, atlieka įvairius veiksmus su įvairaus dydžio kamuoliais.

Pažymėtais takais važinėja triračiais, dviračiais, paspirtukais, žiemą traukia roges, čiuožia nuo kalniuko.

Žaidžia pirštų žaidimus, pvz., mažylis, smaližius..., arba bando vaizduoti įvairius gyvūnus, kaip paukštį, šunį ir kt., daruge su grupės vaikais ir pedagogais kuria pieštukines pasakas, istorijas, kurias vaikai pasakoja po vieną arba poroje.

Užsisėga sagas, veria mažus daiktus, tvirčiau laiko pieštuką, kerpa žirkklėmis įvairiomis kryptimis, tikslingai piešia įvairias linijas, dėlioja smulkių detalių dėliones, konstruoja. Piešia, kerpa, klijuoja, lipdo panaudojant įvairias priemones ir medžiagas, pavyzdžiui, panaudojant kartoną, celofaną, plastiką ir kt.

Žaidžia žaidimus su dėlionėmis, konstruktoriais, patys geba kurti dėliones klijuojant, kerpant, piešiant, panaudojant trafaretus.

Kasdienės savarankiškai rengiasi, segasi sagas, užtrauktuką, rišasi raištelius.

SOCIALINĖ KOMPETENCIJA

3–6 m.

Pedagogo siekiai, vaiko gebėjimai, vertybinės nuostatos, patirtis	Vaiko veiksenos
Siekti, kad vaikas: • Gebėtų bendrauti vienas su kitu, grupelėmis. • Jaustųsi svarbiu ir reikšmingu ne tik namuose, bet ir grupėje. • Suvoktų savo šeimą, kaip kartu gyvenančius žmones. • Suprastų ir prisitaikytų prie darželio dienos ritmo ir taisyklių. • Sugebėtų įvardinti savo jausmus. • Pasitikėtų savimi ir savo gebėjimais, priimtų sprendimus, numatytų savo elgesio pasekmes.	Vis geriau suvokia savo norus, jausmus, savybes, gebėjimus, šeimą, bendruomenę, Tėvynę. Ima suvokti save, kaip galintį daryti įtaką kitam (pralinksmini, padėti ir kt.) ir atsakingai pasirinkti (ką veikti, kaip elgtis, aktyviai dalyvauti priimant su jo gyvenimu ir veikla susijusius sprendimus ar kt.). Juokiasi iš savo klaidų ar mažų nelaimių, jeigu jos nesukėlė rimtų pasekmių. Save apibūdina, nusakydamas fizines ir elgesio savybes, priklausymą šeimai, grupei, gali pasakyti savo tautybę. Save ir savo gebėjimus vertina teigiamai. Stebi ir atpažįsta kitų palankumo ir nepalankumo jam ženklus (pasakytus žodžius, kvietimą žaisti kartu ir kt.). Lanksčiai adaptuojasi naujoje aplinkoje. Žino ir pasako žaislų ir daiktų pavadinimus. Palaukia savo eilės ir dalinasi žaislais. Išgirsta ir vykdo garsinius prašymus ir paliepiamus. Veikia susikaupęs, pasirenka norimą veiklą, išlaiko sukaupęs dėmesį. Laikosi žaidimo taisyklių, tausoja ir saugo savo ir kitų žaislus, daiktus. Rodo iniciatyvą bendrauti ir bendradarbiauti su kitais vaikais, palaikyti su jais gerus santykius, domisi skirtumais tarp vaikų ir juos toleruoja. Taikiai diskutuoja, tariasi, derasi su kitais vaikais dėl žaidimų sumanymų ir veiklos. Dalijasi žaislais ir kovoja už kitų teisę žaisti pačiam. Siekdamas rasti kompromisą, įsitraukia į derybų procesą. Supranta, kad grupė vaikų, norėdama veikti sutartinai, turi susitarti dėl visiems priimtino elgesio. Supranta, koks elgesys yra geras ar blogas ir kodėl. Suvokia savo veiksmų pasekmes sau ir kitiems. Turi draugą arba kelis nuolatinis žaidimų partnerius. Palaiko ilgalaikę draugystę mažiausiai su vienu vaiku. Skiria asmeninius daiktus nuo kitų vaikų daiktų. Žaisdamas aiškinasi savo elgseną, komentuoja draugų elgesį, vertina pagal jam žinomas taisykles. Kreipiasi pagalbos į suaugusįjį (susižeidė ar užsigavo). Išklauso kitų nuomonės, teises, poreikius. Įvardija savo šeimą, giminystę nusakančius žodžius (sesuo, brolis, močiutė, senelis ir kt.). Paaiškina gyvenimo liniją ir nuolatinį keitimąsi (šukuosena, žili plaukai ir pan.). Skirtingai bendrauja su kaimynu, auklėtoja, tėčiu, broliu, sūnumi, seneliu, dėde. Padeda ir rūpinasi kitais. Naudoja ritualus, simbolius, taisykles draugiškam tarpusavio bendravimui pasiekti. Kuria ir laikosi taisyklių grupėje ir darželyje. Užjaučia ir pasako gerą žodį nuskriaustajam. Padeda silpniesiems, jaunesniems grupės draugams. Rūpinasi augalais ir gyvūnais. Šiltus jausmus išsako švelniais, maloniais, paguodžiančiais žodžiais. Padėkoja kitam už gerą darbą, paslaugą.

	Žaidžia laisvai, išradingai, nesibaimindamas rizikuoti, keisti, daryti savaip. Dalyvauja bendraamžių pokalbiuose, žaidimuose, trumpam suvaldydamas spontaniškus savo norus, taikydamas keletą kitiems priimtino elgesio būdų (pakviečia žaisti, palaiko kito sumanymą, aiškina savo ketinimus). Pats sumano, planuoja, organizuoja žaidimą nuo idėjos iki pačiam patrauklaus rezultato. Įžeistas, supykęs ieško išeities, taiko būdus padedančius išvengti fizinės jėgos naudojimo.
--	---

PAŽINIMO KOMPETENCIJA

3–6 m.

Pedagogo siekiai, vaiko gebėjimai, vertybinės nuostatos, patirtis	Vaiko veiksenos
Siekti, kad vaikas: • Aktyviai domėtusi savimi, atrastų įvairiausių savęs pažinimo būdų. • Domėtusi žmonių grupėmis (šeima, draugai, kaimynai, bendruomenė). • Gebėtų matyti įvairius aplinkos daiktus ir jais naudotis. • Jaustų žmogaus ir gamtos bendrumą, domėtusi gamtine aplinka. • Suprastų augalų ir gyvūnų gyvybės ratą. • Stebėtų ir tyrinėtų kai kuriuos negyvosios gamtos objektus ir reiškinius. • Įgytų supratimą apie supančių daiktų, reiškinių įvairovę. • Jaustų, kad turi gimtinę, ją brangintų, gerbtų senelių ir tėvų kultūrą.	Pasako tėvų profesijas, įvardija savo giminaičius, žino savo namų adresą. Pasako savo šalies ir sostinės pavadinimą. Skiria ir pavadina suaugusiųjų profesijas, darbus ir buitį palengvinančią techniką (priedaisai, transportas, įrenginiai). Samprotauja apie tai, kad gamindami daiktus žmonės įdeda daug darbo, kokių savybių žmogui reikia darbe, kokios yra profesijos. Įvardija šeimos narius, giminystę nusakančius žodžius, giminystės ryšius. Pasakoja apie šeimos rūpesčius ir džiaugsmus (bendri darbai, poilsis, rūpinimasis šeimos nariais). Bendrauja su draugų šeimomis. Įvardija, kas stiprina, o kas silpnina draugystę (melas, pavydas). Pasako skirtumą tarp augimo šeimoje ir gyvenimo vaikų grupėje. Įvardija kaimynines tautas. Domisi, kokie daiktai buvo naudojami seniau, kaip jie pasikeitė. Įvardija daiktų paskirtį, daikto savybes kontrasto būdu. Lygina įvairius daiktus, juos skaičiuoja, matuoja. Įvardija spalvas (veikia iškilusias problemas, apibendrina pagal išorinius požymius, pasako, koks daiktas priklauso tai ar kitai daiktų grupei. Vardija daiktų sekas, pasako priežasties ir pasekmės ryšį. Neteršia gamtos. Tvarko buvimo gamtoje vietas. Taupo vandenį, elektrą, popierių ir kitus gamtos išteklius. Pastebi aiškiai matomus skirtumus ir panašumus tarp gyvūnų ir tarp augalų. Samprotauja apie tai, kur gyvena, kuo minta naminiai ir laukiniai gyvūnai. Įvardija, kuo Lietuvoje gyvenantys gyvūnai skiriasi nuo pasaulio gyvūnų. Pasako gyvūnų paros gyvenimo ritmą. Tyrinėja augalus, pasako augalų įvairovę, jų skirtumus. Moka prižiūrėti kambarinius augalus, daržoves, stebi jų augimą. Papasakoja apie naminių gyvūnų naudą žmonėms ir augalų naudojimą maistui. Nusako gyvūnų naudą žmogui. Saugosi gamtoje (nevalgo uogų, sėklų miške, lauke, saugosi dyglių ir kt.). Savarankiškai arba skatinamas prižiūri augantinį (augalą arba gyvūną), rodo rūpestingumą, grožisi juo. Pasakoja apie gyvūnų prisitaikymą prie metų laikų.

Sodina, daigina, patys prižiūri ir supranta, ko augalui reikia. Pasako augalų naudą žmogui, naudingus ir žalingus augausi. Lygina augalus artimiausioje aplinkoje, juos stebi ir tyrinėja. Įvardija gamtos spalvas įvairiais metų laikais. Įvardija naminius gyvūnus, vaisius, daržoves, jų naudą ir reikalingumą žmogui.

Žaidžia su smėliu ir vandeniu. Pasako vandens įtaką gyvybei. Tyrinėja įvairias vandens savybes. Įvardija oro ir klimato reiškinius, ryšį tarp oro sąlygų augalų augimo, gyvūnų aktyvumo. Skiria ir parodo keletą natūralios aplinkos ir žmonių sukurtų daiktų, jeigu jie gerai žinomi.

Susieja daiktų (realių ar pavaizduotų) kiekį su atitinkamu daiktų skaičių žyminčiu simboliu. Skaičiuoja bent iki 10. Palygina mažai daiktų turinčias grupes pagal kiekį. Supranta ir vartoja žodžius: daugiau (mažiau) vienu, dviem, po lygiai, pusiau, į 2 dalis, į 4 dalis. Atpažįsta, atkuria, pratęsia, sukuria skirtingų garsų, dydžių, formų, spalvų sekas su 2–3 pasikartojančiais elementais. Skiria plokštumos ir erdvės figūras: skritulį ir rutulį, kvadratą ir kubą. Klasifikuoja daiktus pagal dydį, formą arba spalvą. Matuodamas atstumą, ilgį, tūrį, masę, naudojami vienu ar keliais sąlyginiais matais (savo pėda, sprindžiu, trečiu daiktu). Atranda, kad į skirtingos formos daiktus galima sutalpinti tą patį skystų ar birių medžiagų (vandens, smėlio ir kt.) kiekį. Lygindamas dydžius, vartoja jų skirtumo didumą pabrėžiančius žodžius (šiek tiek didesnis, truputį mažesnis, didžiausias, mažiausias ir kt.).

Apibūdina daiktų vietą ir padėtį kitų daiktų ar vienas kito atžvilgiu, sakydamas: į kairę, į dešinę, aukščiau, žemiau, virš, po, šalia, greta, viduryje, tarp, priešais, prie, prieš, paskui, šalia vienas kito, už, tarp, viduje, išorėje ir kt.

Žino, jog gamtoje esama įvairios trukmės pasikartojančių ciklų (kartojasi savaitės dienos, metų laikai ir pan.).

Pradedą suprasti Žemės, Saulės, Mėnulio ir kitų dangaus kūnų ryšius. Pasako Mėnulio, Saulės įtaką gyvybei Žemėje.

Aiškinasi gamtos reiškinius. Sprendžia ir aiškinasi nesuprantamus dalykus, ieško informacijos.

Pradedą jausti prierašumą prie artimiausios gamtinės aplinkos, dalyvauja ją prižiūrint ir puošiant, suvokia savo vietą joje, pažįsta ir įvardija gyvenamosios vietovės objektus (upę, kalvą, mišką ir pan.), gyvūnus ir augalus.

Plėtodami laiko suvokimą (metų kalendorius, laikrodis ir kt.), sveria, matuoja.

Pasakoja Lietuvos ir pasaulio istoriją, įvardija savo krašto įžymius žmones. Pasako ir gerbia Lietuvos simbolius. Įvardija senovinius daiktus, amatus, perimdami savo tautos vertybes, tradicijas. Dalyvauja šventėse, intuityviai suvokia tautinių švenčių prasmę. Papasakoja apie tradicines šventes.

Rodo pagarbą gyvajai ir negyvajai aplinkai ir besiformuojančią atsakomybę už jos išsaugojimą.

Mokosi rūšiuoti atliekas.

KOMUNIKAVIMO KOMPETENCIJA

3–6 m.

Pedagogo siekiai, vaiko gebėjimai, vertybinės nuostatos, patirtis	Vaiko veiksenos
Siekti, kad vaikas: • Suprastų kalbos prasmę. • Turėtų kalbos nuovoką ir kalbėjimo įgūdžius su draugais ir suaugusiais (klaustų, aiškintų, pasakotų, atpasakotų, nurodytų). • Pratintųsi išgirsti gimtąją kalbą, jaustų jos grožį. • Gebėtų pastebėti ženklų, raidžių skirtumus ir panašumus. Domėtųsi knygomis. • Pasakotų, kalbėtų vartodamas naujai išgirstus sudėtingesnes sandaros žodžius. • Kalbėtų taisyklingais sudėtingais sakiniais, vartotų pagrindines kalbos dalis. • Domėtųsi knygomis, įvairiais rašytiniais tekstais, suprastų nesudėtingą jų siužetą, klausinėtų. Pradėtų suprasti ryšį tarp knygos teksto, iliustracijų ir • Galėtų perskaityti užrašus, kuriuos mato gatvėse, pavyzdžiui, parduotuvių, kirpyklų, kavinių pavadinimus. • Spusdintomis raidėmis rašytų savo vardą.	Pasako nežinomų žodžių reikšmę pagal kontekstą, kitų žodžių prasmę. Vartoja mažybinių maloninių žodžių formas. Pavadiną daiktus, reiškinius. Pasako panašiai skambančius žodžius. Formuluoja sakinį. Įvardija elementarius simbolius grupėje (rūbinė, miegamasis ir kt.), žymi daiktus įvairiais simboliais. Kalba klausant keliems žmonėms, bendrauja su mažiau pažįstamais į grupę ateinančiais žmonėmis. Išgirsta perteikiamą informaciją, ko nors nesupratus klausia, prašo pakartoti, abejoja. Kalba taisyklingai, raiškiai. Atsako į pateiktus klausimus iš perskaityto teksto. Kuria kolektyvinius pasakojimus. Įvardija giminiškų žodžių panašumą. Mintyse kalbasi su pačiu savimi, kalba ką galvoja. Supranta kalbos intonaciją, tempą, vaizdingumą, tarmiškumą. Klausosi, susikaupia, išgirsta kitus. Klausos mįslių, erzinimų, liaudiškų palinkėjimų, humoristinių eilėraščių, dainelių, įvardija ryškiausius tarmės ir bendrinės kalbos skirtumus. Dalinas su kitais žinoma informacija. Pasako tekstų nuotaiką, apibūdina kalbos vaizdingumą, ritmą, rimą. Kalbasi apie tai, ką sužinojo naujo. Žaisdami lietuvių liaudies žaidimus, dainuodami dainas, patys tarmiškai pakalba, kuria naujus žodžius, mįsles, skaičiuotes, pasakojimus, pasakas, eilėraščius, išgalvotas istorijas. Deklamuoja, interpretuoja, pamėgdžioja. Spontaniškai kartoja girdimus intarpus, elementus iš pasakų, eilėraščių. Kalbasi su grupės draugais, pedagogais, pasakoja patirtus įspūdžius, nutikimus. Kuria išgalvotas istorijas, ketureilius, apibūdina įvairius daiktus, reiškinius. Pasakoja pagal paveikslą. Inscenizuoja trumpas pasakas. Savo išgyvenimus, patirtį, mintis reiškia piešiniais, ženklais, raidėmis, judesiais. Mena mįsles, sako patarles, priežodžius, greitakalbes, skaičiuotes, pasisveikinimus, pajuokavimus, pamėgdžioja paukščių čiulbėjimą. Varto knygutes, „skaity“ knygelių paveikslus (ilustracijas), manipuliuoja įvairios medžiagos raidėmis, domisi rašytine kalba, „skaity“ vienas kitam knygeles. Pagarbiai elgiasi su knygomis, noriai jas varto. Tyrinėja knygų turinį: klausosi skaitymo, žiūrinėja iliustracijas, atranda simbolius – raides. Perskaito savo vardą ar kitus vaikui reikšmingus žodžius. Pasako skaitymo ir rašymo kryptį (iš kairės į dešinę). Sugalvoja pavadinimus savo sukurtoms knygoms. Rašo Brailio rašto šešiataškiu. Ugdymo veikloje klausosi įvairios stilistikos tekstų. Bando suvokti pasakojimo turinį, išskirti ir įvardinti pasakojimo eigą. Žaidžia žaidimus, susijusius su pasakojimo tekstu, jį iliustruoja, inscenizuoja. Supranta daug ir įvairių bendravimo situacijų, kurios inicijuoja turiningus vaikų pokalbius apie jiems įdomius daiktus, poelgius, reiškinius, nutikimus, vartoja mažiau girdimus, sudėtingesnes sandaros žodžius.

	Supranta knygelės, pasakojimo, pokalbio turinį, įvykių eigą. Supranta pajuokavimus, dviprasmybes, frazeologizmus, perkeltinę žodžių prasmę. Supranta artimiausioje aplinkoje vartojamus kitos kalbos žodžius. Klausosi draugų ir savo kalbos įrašų, įvairių stilių tekstų, mįslių, erzinimų, pajuokavimų bendrine kalba ir tarme. Bando juokauti, kalbėti „ateivių“ kalbomis, „užsienio“ kalbomis. keisti balso stiprumą, kalbėjimo tempą, intonacijas ir kt. Kalba natūraliai, atsižvelgdamas į bendravimo situaciją, išsakydamas savo patirtį, norus, svajones, svarstymus, kalbėtų apie problemų sprendimą, vartotų mandagumo bei vaizdingus žodžius (sinonimus, antonimus ir kt.), technologinius terminus (mikrofonas, pelė, klaviatūra ir kt.). Garsiai svarsto savo planuojamos veiklos eigą. Išgirsta pirmą, paskutinį ir žodžio viduryje esančius garsus. Skiria gimtosios kalbos žodžius nuo išgirstų kitos kalbos žodžių. Klausinėja apie tai, kas jiems įdomu, negirdėta, diskutuoja apie tai tarpusavyje ir su auklėtoja. Perduoda reikiamą informaciją kitiems. Pasakoja vaikams apie jiems nepažįstamą patirtį, kuria pasakojimus apie nekasdienius, fantastinius nuotykius, personažus, vartoja išgalvotus žodžius, kalbą. Žaidžia įvairius garsų keitimo žodžiuose žaidimus, dainuoja ritmines daineles, ieško aplinkoje daiktų, kurių pavadinimai prasideda arba baigiasi nurodytu garsu. Išmėgina kalbinės raiškos priemones kuriant dialogus, inscenizuojant, vaidinant. Bando kurti dialogus inscenizuojant, vaidinant. Kartu su suaugusiuoju ar pats kasdien skaito knygas. Aptaria skaitomo teksto veiksmą, kokie įvykiai aprašyti. Susieja perskaitytą tekstą su savo patirtimi. Skaito knygeles, atkreipia dėmesį į atskiras raides, žodžius, teksto dėstymą įvairaus žanro knygose. Atpažįsta artimiausioje aplinkoje esančius įvairius simbolinius ženklus, skaitinėja įvairias trumpas iškasas. Kuria žodinius laiškus, telegramas, pranešimus, žinutes. Kopijuoja reikiamus žodžius, raides, simbolius nuo pavyzdžių įvairiuose raidynuose, knygose, bukletuose, skrajutėse, žurnaluose, laikraščiuose, iškabose. Įvairiais simboliais perteikia informaciją apie save, kitus, aplinką. Perrašo atskiras raides, žodžius, simbolius ar šiaip įdomią informaciją ar savarankiškai užrašo kompiuteriu. Komentuoja meno kūrinius, atpasakoja pasakas, padavimus, apsakymus, matytus ir girdėtus per įvairias skaitmenines laikmenas (TV, DVD, CD). Kurtų ir pasakoja įvairius tekstus, mįsles, humoristines istorijas, deklamuoja savo sukurtus kūrinius, žaidžia prasmingais ir beprasmybiškais žodžiais iš asmeninės patirties. Žino keliolika abėcėlės raidžių. Supranta, kad garsas siejamas su raide, o raidės sudaro žodį. Pradedą skirti žodžius sudarančius garsus, skiemenis. Pažįsta parašytą žodį, kaip atskirų raidžių junginį.
--	--

	Kopijuoja aplinkoje matomus žodžius. Piešiniuose užrašo atskirų objektų pavadinimus. Įvairiais simboliais bando perteikti informaciją. Planšetiniu kompiuteriu rašo raides, žodžius. Supranta rašymo tikslus.
--	---

MENINĖ KOMPETENCIJA

3–6 m.

Pedagogo siekiai, vaiko gebėjimai, vertybinės nuostatos, patirtis	Vaiko veiksenos
Siekti, kad vaikas: • Atrastų linijų, spalvų ir formų pasaulį. • Gėrėtusi dailės kūriniais ir gamtos grožiu. • Atpažintų tapybos, grafikos, keramikos, tekstilės darbus. • Išreikštų save dailės, vaidybos, šokio ar muzikos kalba. • Bandytų kurti naudojantis muzikos, šokio, vaidybinės raiškos priemonėmis. • Gebėtų dalytis įspūdžiais apie savo paties meninę raišką. • Teatro meno priemonių pagalba atskleistų supančio pasaulio harmoniją, suvoktų aplinką visais jutomis. • Pažintų save ir vertintų. • Plėtotų bendrystės ir bendradarbiavimo gebėjimus. • Lavėtų emociškai. • Ugdytų atsakomybės jausmą. • Ugdytusi bendražmogiškų vertybių potyryje. • Ugdytusi meninį skonį. • Gebėtų objektyviai vertinti savo ir kitų gebėjimus, meno reiškinius.	Detalesniais, įtaigiais dailės darbais pasakoja realias ir fantastines istorijas, įvykius. Vaizdus papildo grafiniais ženklais (raidėmis, skaičiais, žodžiais ir kt.). Kuria pagal išankstinį sumanymą, nuosekliai bando jį įgyvendinti. Kartu su kitais kuria bendrus dailės darbus. Kuria paties pasirinkta ar pedagogo siūloma technika. Spalvomis reiškia nuotaiką. Eksperimentuoja popieriaus lape. Dekoruoja. Piešia geometrines figūras. Konstruoja, piešia, lipdo, jausdamas liniją, plokštumą, erdvę. Atvaizduoja konkretų daiktą. Skirtingiems sumanymams įgyvendinti dažniausiai tikslingai pasirenka dailės priemones ir technikas. Eksperimentuoja sudėtingesnėmis dailės technikomis, skaitmeninio piešimo ir kitomis kompiuterinėmis technologijomis. Kūrybiškai panaudoja tradicines ir netradicines medžiagas. Įvardija šiltas, šaltas spalvas. Spalvomis reiškia nuotaiką. Maišo spalvas, pavadina atspalvius. Įvardija metų laikų spalvas. Eksperimentuoja teptuku, atrasdamas įvairius išraiškos būdus (teptuko viršūnėlę, šonu, vos liečiant ir pan.). Štampuoja pirštu, teptuku, štampu ir kitomis priemonėmis. Komponuoja lape. Eksperimentuoja su įvairiomis tūrinėmis medžiagomis: moliu, smėliu, tešla, plastilinu, minkštu sniegu. Lipdinius formuoja ant natūralios formos (akmenėlio, medžio žievės ir pan.). Daro raižinius ant išlyginto plastilino plokštės. Įvardija puošybos elementus dailės darbuose. Žaisdami, lytėdami natūralias medžiagas, reiškia mintis, sumanymus. Puošia aplinką meninės raiškos priemonėmis. Konstruoja, piešia, lipdo, dëlloja, jausdami liniją, plokštumą ir erdvę. Komentuoja savo ir draugų dailės darbus, kuria bendrus paveikslus įvairia technika. Kurdamas lėlių, dramos vaidinimus pagal girdėtą pasaką ar pasiūlytą situaciją, improvizuoja trumpas žodines veikėjų frazes, fizinius veiksmus, atskleidžia jų norus, emocijas būsenas. Tikslingai naudoja daiktus, teatro reikmenis, drabužius, aplinką. Mėgdžioja, improvizuoja, vaizduoja. Ieško, išbando, atranda ir taiko keletą raiškos mimika, kūnu ir judesiu būdų. Atlieka plastiškus judesius. Juda, šoka atsižvelgdami į tempo, ritmo, nuotaikos pokyčius. Žaidžia laisvai, kūrybingai. Pasako patirtus išgyvenimus

(jaudinimasi, džiaugsmą) vaizdingais žodžiais ir kitomis priemonėmis (piešdamas, judėdamas pagal muziką, vaidindamas). Žaidimuose ir kitoje veikloje naudoja vaidinimų elementus, imituoja veiksmus su įsivaizduojamais daiktais, veikia įsivaizduojamoje aplinkoje.

Išreiškia save teatriniuose žaidimuose bei etiuduose, paruoštose dramatinėse siužetinėse scenelėse, tikslingai naudodami judesius, garsus, veiksmus. Balsu bei kūnu vaizduoja gyvūnus, paukščius, žvėris.

Interpretuoja tekstą - pasakas ar kitą literatūrinę bei tautosakos medžiagą, vaidindamas pats ar su įvairiomis lėlėmis.

Kuria personažą, suvokia elementarią personažo charakteristiką, jo poelgių motyvus bei įvykių eigą, pasiskirsto vaidmenimis. Mokosi susikaupti, stebėti, įsijausti, papasakoti paties vaidinto ar matyto spektaklio įspūdžius, pastebėti ir pajusti savo ir kitų vaikų sėkmę. Derina tarpusavio veiksmus scenoje, mokosi valdyti dėmesį.

Sužino ir išbando įvairius teatrinės raiškos būdus ir technologines bei savo individualias galimybes.

Suvokdami spektaklio visumą, bando kurti reikalingas dekoracijas, kostiumus, įvairius teatro plakatus bei afišas.

Spontaniškai improvizuoja personažus, vaidybą siedamas su muzika. Mimika, raiškiu judesiu atkuria įsivaizduojamą elgesį ir kalbą. Naudoja įvairias priemones improvizuojant.

Veikia individualiuose teatro etiuduose drąsiai reikšdamas savo jausmus.

Dalyvauja grupiniuose teatro žaidimuose, atrasdamas bendrumo, susiklausymo, bei atsakomybės jausmą.

Atpažįsta emocijas ir sąmoningai jas naudoja teatro etiuduose, bei pasirodymuose.

Suvokia atsakomybę, kaip būtinybę ne tik teatro veiksmui, bet ir visai būsimai egzistencijai.

Vaidina teatrinis etiudus bei spektaklius grindžiamus vertybiniu pagrindu.

Atpažįsta meninį kūrinį kaip visumą ir jį vertina.

Suvokia save ir kitus kaip unikalius individus, geba įvertinti savo ir kitų siekiamybes bei rezultatus.

Šokdamas išlaiko pusiausvyrą, jaučia kryptį, nesusiduria su kitais. Šokio sukeltus įspūdžius pasako savais žodžiais, piešia, vaidina, improvizuoja. Improvizuodamas balsu, muzikos instrumentu kuria melodiją trumpam tekstui, paveikslui. Žaidžia muzikinius dialogus, kuria judesius kontrastingo pobūdžio muzikai. Šoka sudėtingesnius ratelius (tiltelių, grandinėlių), paprastųjų ir bėgamųjų (paprastasis bėgamasis, aukštasis bėgamasis, liaunas, smulkus bėgamasis) žingsnių autorinius ir natūralių judesių šokius.

Šoka improvizuotai kurdamas septynių-aštuonių natūralių judesių seką, perteikdamas trumpą siužetą ar pasirinktą nuotaiką, išreiškdamas erdvės (aukštai – žemai) ir laiko (greitai – lėtai) elementus.

Klausosi įvairaus stiliaus, žanrų muzikos kūrinių ir spalvomis ar piešiniu spontaniškai perteikia kilusius įspūdžius. Tyrinėja girdimos muzikos, triukšmo, tylos panašumus ir skirtumus. Įvardija kūrinių nuotaiką, tempą, dinamiką, skiria kai kuriuos instrumentus.

	Dainuoja sudėtingesnio ritmo, melodijos, platesnio diapazono vienbalses dainas, jas gana tiksliai intonuoja. Dainuoja trumpas dainėles kanonu, įsiklausydamas į savo ir draugų dainavimą. Melodiniais vaikiškais muzikos instrumentais groja 2–3 garsų melodijas. Pritaria suaugusiojo grojimui, atlikdami muzikines pjeses solo ir orkestre, seka dirigento judesius, stengiasi kartu pradėti ir baigti kūrinėlį. Klausydamasis muzikos kūrinį, judesiais ir žodžiais atkuria „gamtos muziką“. Klausio ir skiria muzikinius ir aplinkos garsus. Muzikuoja stebint aplinkiniams. Kuria muzikinius žaidimus. Pasako muzikinių garsų skirtumus ir panašumus. Žaisdamas muzikinius žaidimus ir ratelius perteikia veikėjo mintis, emocijas. Pasigamina nesudėtingus instrumentus.
--	---

Vaikų ugdymo metodai nukreipti į visuminį vaiko ugdymą, dėmesys paskirstomas visų kompetencijų (sveikatos saugojimo, socialinės, pažinimo, komunikavimo, meninės) ugdymui, kompleksiskai ugdant bendruosius gebėjimus bei reikalingus įgūdžius.

Naudojami tokie vaikų ugdymo(si) metodai: interviu, „minčių lietus“, grupinis darbas, klausimynai, drama ir inscenizacijos, didaktiniai žaidimai, judrieji žaidimai, sportinės ir muzikinės pramogos, stebėjimai, ekskursijos, pokalbiai, eksperimentuotinių užduočių sprendimas praktinėje veikloje, kūrybinė veikla.

Ugdymo procese kūrybinę pedagogo ir vaiko sąveiką užtikrina taikomi ugdymo(si) metodai:

Žaidimas – pagrindinis vaikų ugdymo(si) metodas, svarbi vaiko kultūros dalis. Žaisdami vaikai atskleidžia savo patirtį, kaupia ją, išgyvena įvairius vaidmenis, išreiškia jausmus ir emocijas, sprendžia problemas, įveikia sunkumus, atrastus veiklos būdus pritaiko naujose situacijose, kuria bendravimo situacijas ir kt.

Stebėjimas – vienas iš pagrindinių metodų siekiant pažinti vaiką, atskleisti jo individualius poreikius, gebėjimus ir galias. Interpretacija – vaiko saviraiškos ir kūrybiškumo skatinimo būdas, padedantis jam atsiskleisti, savitai išreikšti savo ar pedagogų pasiūlytus sumanymus, idėjas.

Eksperimentavimas, tyrinėjimas – vienas iš aplinkos pažinimo ir patirties kaupimo būdų, kurie skatina vaiką aktyviai veikti, daryti atradimus, planuoti, organizuoti.

Pokalbis, diskusija - vaikai skatinami išreikšti savo nuomonę, požiūrį, argumentuoti išsakytas mintis, klausyti ir girdėti ką sako kiti, apibūdinti savo ir kitų veiklą, kritiškai mąstyti.

Kūrybiškumą skatinantys metodai: naujų sumanymų kūrimas, „minčių lietus“, problemų sprendimas, idėjų kūrimas, informacijos radimas ir jos pritaikymas, vaizduotės pratimai ir kt.

Ugdymo aplinkos modeliavimas: aplinka yra ugdymo turinio dalis, padedanti siekti ikimokyklinio ugdymo(si) tikslo. Aplinka kuriama atsižvelgiant į vaikų poreikius, galimybes, interesus. Vaikai

kuria ir keičia aplinką patys, ją pritaiko savo sumanymams. Išvykos, ekskursijos: turtinama vaikų pažintinė, socialinė, kalbinė, ir emocinė patirtis; ugdomi įgūdžiai ir gebėjimai.

Sportinės veiklos metodai: futboliukas, trikrepsis, estafetės, varžybos, komandiniai žaidimai, fiziniai pratimai.

Regio Emilia metodo elementai: meninė veikla prie šviesos stalo, kūrybinėse dirbtuvėse.

Vizualinės strategijos metodas: eksperimentavimas su šviesomis, spalvomis, vaizduotės lavinimo pratimai ir kt.

IT taikymas: kompiuteriniai edukaciniai žaidimai, fotografavimas, vaizdo medžiagos stebėjimas ir analizavimas, ugdomoji veikla su interaktyviomis grindimis ir lentomis.

Taip pat taikomi šie vadovavimo vaikų elgesiui būdai: tinkamo elgesio skatinimas, asmeninis pavyzdys, dėmesio nukreipimas, taisyklės, netinkamo elgesio ignoravimas, tinkamo elgesio modeliavimas, natūralių pasekmių metodas, savitvarda.

Priemonės (žaislai, daiktai, įrenginiai, sporto inventorius, instrumentai, medžiagos) atitinka vaikų amžių ir poreikius, ugdo individualius gebėjimus, stiprina vaikų sveikatą ir yra išdėstytos erdvėje, orientuojantis į vaikų saugumą, interesus, savaime kylančius sumanymus, skatina vaikų aktyvumą, tenkina norą žaisti ir bendrauti. Ugdomojoje veikloje naudojamos ir pačių pedagogų pagamintos daugiafunkcinės edukacinės priemonės (aprašai, CD diskai, interaktyvios priemonės).

Pasirenkami ugdymo metodai ir būdai pritaikyti pagal vaikų amžių, galimybes ir individualius poreikius. Jie gali būti keičiami atsižvelgiant į vaikų pageidavimus, pedagogų sumanymus, tėvų rekomendacijas, vertinimo rezultatus, informacinę medžiagą, pedagoginę bei metodinę literatūrą.

Taikydami ugdymo metodus, pedagogai:

- laisvai juos renka, jaučia atsakomybę už naujų metodų taikymo rezultatus;
- objektyviai informuoja tėvus apie naujų metodų pranašumus, trūkumus ir siekia konstruktyvios sąveikos su šeimų nariais;
- pasirenka metodus, neprieštaraujančius pažangiai ugdymo kryptiai;
- numato palankiausius ir tinkamiausius ugdymo(si) metodus ir būdus, įgaliojančius tenkinti vaikų, turinčių regos negalią, kitus specialiuosius poreikius.

V. UGDYMO PASIEKIMAI IR JŲ VERTINIMAS

Vaiko pasiekimų vertinimas – tai nuolatinis informacijos apie vaiką, jo ugdymosi procese įgytų gebėjimų, žinių ir supratimų, nuostatų kaupimas, interpretavimas ir apibendrinimas. Vaiko pažangos ir pasiekimų vertinimo tikslas – padėti vaikui nuosekliai ugdytis ir bręsti kaip asmenybei, nustatant esamus ugdytinių gebėjimus ir numatant tolimesnio ugdymo(si) gaires bei lopšelio–darželio veiklos sėkmę. Lopšelyje-darželyje taikomas idiografinis (individualios pažangos)

vertinimo principas, pagal kurį lyginant dabartinius vaiko pasiekimus su ankstesniaisiais stebima ir vertinama daroma pažanga. Vaikų pasiekimai vertinami vaiko ugdymosi pasiekimų žingsniais, kurie rodo vaiko pažangą nuo gimimo iki šešerių metų. Ugdymosi pasiekimų žingsniuose aiškiai matomi ir atpažįstami vaiko ugdymosi pasiekimai – žinios ir supratimas, gebėjimai, vertybinės nuostatos.

Vaiko pažangos ir pasiekimų vertinimo tikslas – padėti vaikui nuosekliai ugdytis ir bręsti kaip asmenybei, nustatant esamus ugdytinių gebėjimus ir numatant tolimesnio ugdymo(si) gaires bei lopšelio – darželio veiklos sėkmę.

Vertinimo nuostatos

- vertinant pasiekimus vaikas pripažįstamas kaip savo poreikius, interesus bei patirtį turinti individualybė, gebanti mokytis ir kaupti patirtį tarpusavio sąveikoje su pedagogu ir kitais vaikais;
- kiekvieno vaiko ugdymosi pažangai būdingi tie patys žingsniai, tačiau dėl kiekvieno vaiko gyvenimo patirties ir ugdymosi stiliaus skirtubių to paties amžiaus vaikų pasiekimai gali skirtis;
- vaiko pasiekimų ir pažangos refleksija gerina vaiko ugdymosi kokybę;
- tėvų ir pedagogų bendradarbiavimas sukuria vaikui geriausias ugdymosi galimybes;
- visoms vaiko raidos sritims – sveikatos, socialinei, kalbos, pažinimo, meninei – skiriamas vienodas dėmesys;
- kiekvienas vaikas sėkmingai ugdomi pagal savo galias, jeigu sulaukia reikiamos paramos ir palaikymo.

Vertinimo principai

- individualumo;
- konfidencialumo;
- adekvatumo.

Vertinimo metodai ir būdai

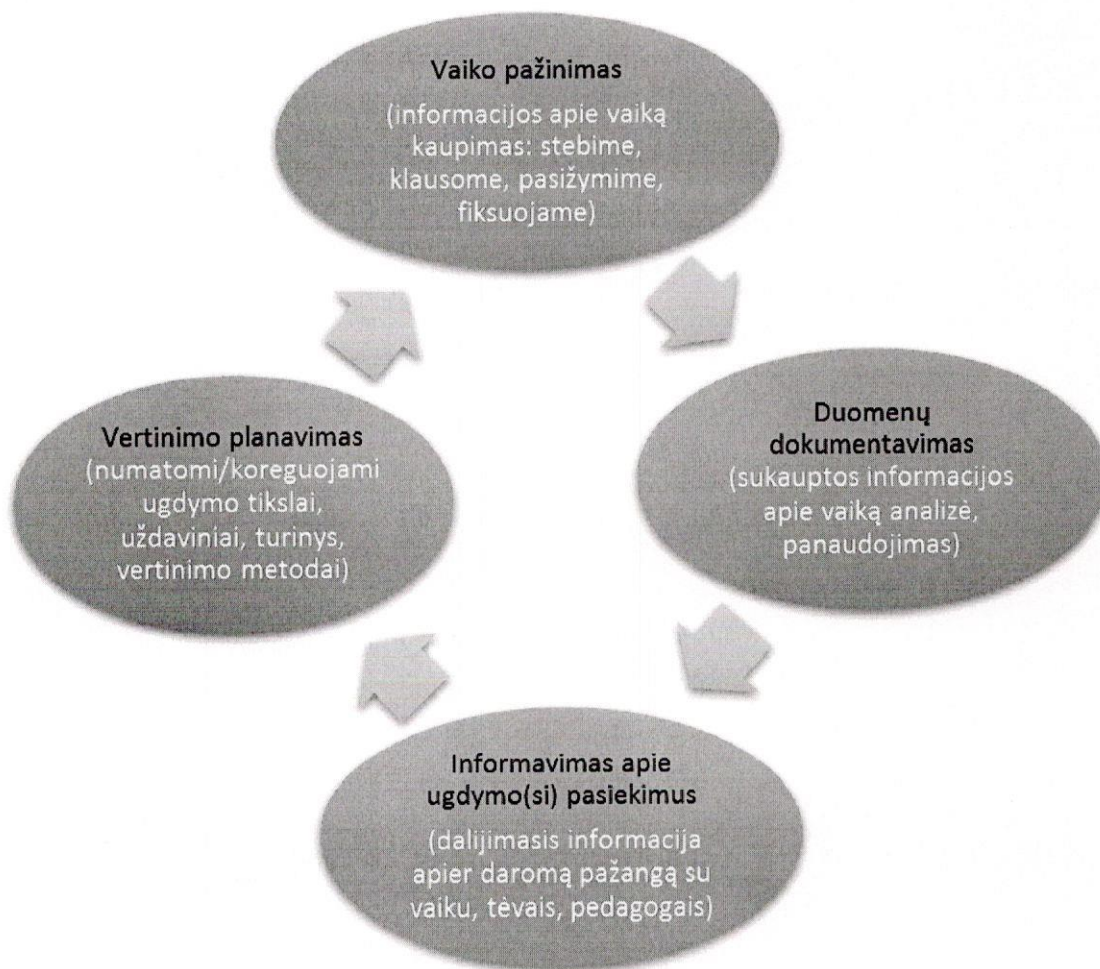
- vaiko veiklos ir elgesio stebėjimas;
- pokalbiai su vaiko tėvais (globėjais), siekiant išsiaiškinti tėvų lūkesčius ir sužinoti nuomonę apie vaiko pasiekimus ir pažangą;
- vaiko veiklos rezultatų analizė (kūrybos darbų analizė, vaizdo įrašų analizė, vaiko veiklos nuotraukos su aprašais, žodinė kūryba, rašytinės kalbos pavyzdžiai ir kt.).

Vertindami vaiko ugdymo pasiekimus ir pažangą siekiame:

- pažinti vaiką kaip individualybę;
- išsiaiškinti vaiko poreikius ir galimybes;
- nustatyti vaiko pasiekimų lygį ir jo daromą pažangą;

- padrąsinti vaiką, pačiam suprasti, kas jam sekasi gerai, kur reikalinga suaugusiojo pagalba;
- informuoti tėvus, specialistus;
- įsivertinti savo darbo veiksmingumą.

Vertinimo ciklas

Pasiekimų vertinimo organizavimas ir fiksavimas

Pradinis vaiko pasiekimų vertinimas atliekamas pradėjus vaikui lankyti įstaigą. Įvertinami vaiko turimi gebėjimai, išsiaiškinami jo poreikiai. Kiti vaiko pasiekimų vertinimai įstaigoje atliekami 2 kartus per metus: rudenį (spalio mėn.) ir pavasarį (gegužės mėn.). Vaiko pažangos ir pasiekimų vertinimas atliekamas pagal kompetencijas (pažinimo, socialinė, sveikatos, komunikavimo, meninė), nustatant vaiko pasiekimų žingsnelį. Visi vaiko pažangos ir pasiekimų duomenys ir kita informacija, susijusi su vaiko pažanga ir pasiekimais, fiksuojama ir saugoma Vaiko pasiekimų ir pažangos aplanke. Į jį dedami stebėjimų aprašai, vaiko dailės ir kiti darbeliai, pačių vaikų mintys, sukurtos knygelės, nuotraukos, padėkos, diplomai, pedagogų vaiko pasiekimų

vertinimas, kita vaiko pažangą ir pasiekimus rodanti informacija. Informacija apie vaiką ir jo pasiekimus yra konfidenciali, teikiama tėvams ar globėjams tik individualių pokalbių metu ir prieinama tik tiesiogiai su vaiku dirbantiems pedagogams.

Lopšelių-darželių lankančių vaikų ugdymo pasiekimų apibendrinimo rezultatai aptariami mokytojų tarybos posėdyje, kur numatomas ugdymo veiklos tobulinimas. Vaikui pereinant į priešmokyklinio ugdymo grupę įvertinami jo gebėjimai ir pasiekimai, įgyti per visą ikimokyklinį laikotarpį. Ši informacija perduodama priešmokyklinio ugdymo pedagogui.

VI. NAUDOTA LITERATŪRA IR INFORMACIJOS ŠALTINIAI

1. Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašas. Švietimo aprūpinimo centras. Vilnius, 2014.
2. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011 m. birželio 7 d. įsakymas Nr. V-1009 „Dėl Ikimokyklinio ugdymo programų kriterijų aprašo“ pakeitimo“.
3. LR švietimo ir mokslo ministro 2017 m. kovo 22 d. įsakymas Nr. V-190 „Dėl smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose rekomendacijų patvirtinimo“, Vilnius.
4. Alkoholio, tabako ir kitų psichiką veikiančių medžiagų vartojimo prevencijos programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2006-03-17 įsakymu Nr. ISAK-494.
5. Adaškevičienė A., Dilienė R. Aukime sveiki ir stiprūs. Vaikų sveikatos ir fizinio ugdymo programa. Klaipėda, 2000.
6. Jankauskienė L. ir kt. Metodinės rekomendacijos Ikimokyklinio ugdymo programai rengti. Švietimo aprūpinimo centras. Vilnius, 2006.
7. Mockevičienė O. Ankstyvojo ugdymo vadovas. Vilnius, 2001.
8. https://www.smm.lt/uploads/documents/kiti/Issukiai_mokyklai.pdf
9. <https://www.ikimokyklinis.lt/index.php/naujienos/svietimo-ir-mokslo-ministerijos-naujienos/naujoves-vaiku-ugdymo-istaigu-maitinime/24554>
10. Diane Trister Dodge, Laura J. Colker, Cate Heroman, Ikimokyklinio amžiaus vaikų kūrybiškumo ugdymas, Vilnius, Presvika.
11. Ikimokyklinio ugdymo gairės, (1993), Programa pedagogams ir tėvams, Leidybos centras, Vilnius.
12. Diane Szarkowicz. Stebėjimas ir refleksija vaikystėje. Autoriaus teisės Thomson Learning Australia, 2006.
13. Gaučaitė R., Kazlauskienė A. Ikimokyklinio ugdymo(si) programų modeliavimas. Šiauliai, 2015.

14. Ikimokyklinio ugdymo programos kokybės užtikrinimas: turinio konkretizavimas, tikslų ir uždavinių įgyvendinimas, atitikties nustatymas. Vilnius, 2008.
15. JTO Vaiko teisių konvencija, ratifikuota 1995 m. liepos 3 d. LR Vyriausybės įstatymu Nr. 1-983.
16. Pamela A., Hansen K. Į vaiką orientuotų grupių kūrimas. Vilnius, 1997.
17. Rengimo šeimai ir lytiškumo ugdymo programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2007-02-07 įsakymu Nr. ISAK – 179.
18. Sveikos gyvensenos ugdymas ikimokyklinėse įstaigose. Vilnius, 2002.
19. <http://www.smm.lt/uploads/documents/kiti/strategija.pdf>
20. Nekrasova, Z.; Nekrasova, N. Liaukitės vaikus auklėti – padėkite jiems augti: tėvams, mokytojams, psichologams, gydytojams: naujieji vaikai jau atėjo. Kaunas: Mijalba, 2008.

Suderinta

Kauno miesto savivaldybės administracijos
Švietimo skyriaus vyriausioji specialistė

Audronė Bukmanaitė

2018-05-22